

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA ARCHITEKTURY

FACULTY OF ARCHITECTURE

ÚSTAV NAVRHOVÁNÍ

DEPARTMENT OF DESIGN

COMMUNITAS X IMMUNITAS / DŮM PRO MOU KOMUNITU

COMMUNITAS X IMMUNITAS / HOUSE FOR MY COMMUNITY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Tereza Strohnerová

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Ing. arch. Marek Štěpán

BRNO 2022

Zadání bakalářské práce

Číslo práce: FA-BAK0041/2021
Ústav: Ústav navrhování
Studentka: **Tereza Strohnerová**
Studijní program: Architektura a urbanismus
Studijní obor: Architektura
Vedoucí práce: **Ing. arch. Marek Štěpán**
Akademický rok: 2021/22

Název bakalářské práce:

Communitas x Immunitas / Dům pro mou komunitu

Zadání bakalářské práce:

Dům pro mou komunitu.

"Je-li communis ten, kdo je povinen vykonávat funkce úřadu – nebo k sloužit – je naopak nazýván immuni ten, kdo nemusí vykonávat žádnou funkci, a proto zůstává nevděčný. Může si zcela zachovat své vlastní postavení prostřednictvím vacatio muneris. Zatímco communitas je vázán obětí compensatio, immunitas znamená příjemce dispensatio." Roberto Esposito

Kde končí/začínají hranice komunity? Téma komunitního domu s přesahem sociálním, komunitním. Podstatou návrhu bude určením vlastní komunity, její definování, myšlenkový a odpovědnostní koncept. Co je sdílení prostoru (tady být spolu), sdílení času (ted' být spolu), Sdílení potřeb a hodnot, sdílení identity (vědomá příslušnost ke komunitě)? Práce bude založena na individuálních odpovědích na toto téma i na počáteční týmové spolupráci. Zkoumání kontextu, měřítka a struktury vyústí v myšlenkovou syntézu. Jednotlivé formy budou esej, vnitřní obraz, analýzy a podstné syntézy. Vše v grafické podobě s faktickou textovou částí. Výsledek bude návrh konkrétní stavby na konkrétním místě s konkrétní technologií. Její nepostradatelnou složkou budou společné debaty.

Rozsah grafických prací:

Ateliérové zkoumání a hodnocení:

Sdělnost – architektura jako osnova pro žitý příběh lidí, tvůrčí sdělení autora,

Prostorotvornost – hierarchie, organizace a artikulace prostoru, strukturální organizace hmotných částí

Proporcionalita – vztah stavěného a přírodního, ohleduplnost

Výkresová část bude zpracována s využitím vlastní ruky i CAD, textová část a případné tabulkové přílohy budou zpracovány v textovém a tabulkovém editoru PC. Ve stanoveném termínu bude výsledný elaborát odevzdán vedoucímu diplomové práce v úpravě a kompletaci podle jednotných pokynů FA VUT.

Předepsané přílohy

Seznam složek:

A. DOKLADOVÁ ČÁST:

B. ARCHITEKTONICKÁ STUDIE:

- textová část A4 v předepsané podobě
- esej
- analýzy a syntéza
- architektonická studie v úměrném měřítku
- řez fasádou od atiky až po základy v úměrném měřítku
- architektonický detail v úměrném měřítku
- úplný projekt ve formátu A3
- presentační plakát 700/2000mm na výšku
- Schematické axonometrické zobrazení nosné konstrukce řešené stavby včetně uvedení materiálového řešení.

C. MODEL v úměrném měřítku

CD s dokumentací celého projektu

Seznam literatury:

Turner, Edith. 2012. *Communitas: The Anthropology of Collective Joy*. New York: Palgrave Macmillan.

ESPOSITO, Roberto ([1998]2010). *Communitas. The Origin and Destiny of Community*, tr. by Timothy Campbell, Stanford: Stanford University

Ticho a světlo - Louis Kahn (1999)

Polní cesta - Martin Heidegger

Architekti CZ - Jaroslav Sládeček (2015)

Termín zadání bakalářské práce: 7.2.2022

Termín odevzdání bakalářské práce: 2.5.2022

Bakalářská práce se odevzdává v rozsahu stanoveném vedoucím práce; současně se odevzdává 1 výstavní panel formátu B1 a bakalářská práce v elektronické podobě.

Tereza Strohnerová
student(ka)

Ing. arch. Marek Štěpán
vedoucí práce

doc. Ing. arch. Josef Kiszka
vedoucí ústavu

V Brně dne 7.2.2022

Ing.arch. MArch Jan Kristek,Ph.D.
děkan

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma COMMUNITAS X IMMUNITAS / DŮM PRO MOU KOMUNITU vypracovala samostatně. V Brně dne 2.5.2022.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu bakalářské práce Ing. arch. Marku Štěpánovi, za jeho trpělivost a celkový přístup k vedení projektu. Za odborné rady a konzultace statického, stavebního a technologického řešení bych chtěla poděkovat panu Ing. Stanislavovi Mikešovi a Ing. Zdeňkovi Vejputskovi Ph.D. Dále pak Mgr. akad. arch. Vandě Štěpánové za připomínky k projektu., Ing. Václavu Kotáskovi za čas a pomoc při tvorbě teoretické části práce a v neposlední řadě panu Mgr. Václavu Koloničnému za setkání a prohlídku současného stavu budov na Rybím trhu. Na závěr bych také ráda poděkovala farnostem, které nám umožnily prohlídku a konzultaci stávajících komunitních center v Moravskoslezském kraji.

ANOTACE

Cílem této práce je revitalizace a návrh přestavby kaple sv. Alžběty a přilehlého domu číslo 13 na Rybím trhu v Opavě. Návrh poskytne zajištění požadavků farního komunitního centra Římskokatolické farnosti Opava při konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie.

ÚVOD

Jako zadání bakalářského projektu jsme dostaly téma COMMUNITAS X IMMUNITAS / DŮM PRO MOU KOMUNITU. Začátkem semestru bylo tedy nutné začít práci nejprve teoretickým zkoumáním komunity obecně. Co vlastně komunita je, co ji podmiňuje, jak se vyvíjí, projevuje nebo co ji tvoří. V této části jsme se zabývaly především čtením literatury, kdy hlavními publikacemi byla kniha *Communitas. The Origin and Destiny of Community* od Roberta Esposito a *Communitas: The Anthropology of Collective Joy* od Edith Turner. Také jsme vytvořily intuitivní obraz prostoru pro komunitu. Obecný úvod také zahrnoval zkoumání zvolených komunit a obecných referencí.

Jako předmět našeho návrhu jsme si zvolily téma farních komunit. Krom toho, že se jedná o typ společenství, která vznikají při farnostech již řadu let zcela přirozeně, jde také o společenství hledající především v dnešní době své vlastní zázemí.

Určení komunity nám pomohlo najít lokality. Po schůzce s ostravsko-opavskou diecézí jsme se rozhodly věnovat právě Moravskoslezskému kraji, kde zastoupení věřících dle statistických údajů Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2021 je poměrně silné a potřeba komunitních center roste především ve velkých městech.

Velkou část bakalářské práce zahrnují analýzy vytvořené za účelem zpracování souhrnu typologických vlastností farních komunitních center. Snažily jsme se rozebrat nejdůležitější prvky doposud vzniklých farních komunitních center. V této části jsme také navštívily několik farností v Moravskoslezském kraji, kde kromě prohlídky společenských a víceúčelových prostor byl součástí návštěvy i rozhovor s farářem či správcem. Veškeré získané znalosti shrnujeme formou syntéz majících za úkol stručně shrnout nejdůležitější fakta týkající se farních komunitních center.

Analýzy a syntézy tak tvoří hlavní podklad pro samotnou návrhovou část, kdy jsme se rozhodly aplikovat naše poznatky na konkrétním příkladu. Námi vybraná lokalita je dům číslo 13 a kaple sv. Alžběty na Rybím trhu v Opavě. Dané místo jsme si zvolily z toho důvodu, že jsme se chtěly věnovat farnímu centru s potřebou větších kapacit a širším funkčním zaměřením. Návrhové části předcházela schůzka s farářem opavské farnosti. Důležité totiž bylo, abychom předem zjistily, jak konkrétní komunita funguje, jestli a kdy se schází, jaké jsou požadavky na nové prostory, co by mělo být součástí revitalizace objektu apod.

Jelikož je Opava větším městem, kapacita současné fary není dostatečná. Fara navíc sídlí v historickém objektu bez výtahu a většího sálu. Z tohoto důvodu se stává nepřístupnou pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace a také nedostačující pro větší skupiny osob. Nový prostor by tak měl primárně zahrnout víceúčelový sál s kapacitou kolem 100 osob. Dalším důležitým bodem je farní bydlení. Návrh by měl obsahovat alespoň 2 farní byty a jeden pokoj, případně garsonku, pro hosty. Kromě zmíněných je nutné pokrýt prostory administrativy, skladů, sociálních kanceláří a zasedacích místností, ideálně tím způsobem, aby zde mohlo probíhat více činností najednou.

Popis lokality a konkrétního místa zpracováváme společně a snažíme se co nejvhodnější cestou reagovat na současný stav. Místo se nachází v městské památkové zóně, avšak památkově chráněná je pouze čelní fasáda domu. Kaple byla před několika roky odsvěcena. Parkování v oblasti je řešené pomocí parkovacích karet a konkrétní návrh byl konzultován s oddělením památkové péče města Opavy.

TECHNICKÉ ŘEŠENÍ

Základem nově vzniklých návrhů je stavba gotické kaple s barokní přestavbou navazující na dům číslo 13. Původní zdi domu a kaple jsou tvořeny kombinací kamenného a cihelného zdiva, které se s narůstajícími patry zužuje. Budova kaple a domu na sebe konstrukčně přímo navazuje a nosný systém je provázaný. Uložení trámových, dřevěných stropů je v podélném směru na příčných nosných zdech. Tento rastr se opakuje v každém patře. Stropy bude nutno sanovat a poté vytvořit novou podlahovou skladbu. Suterén je klenutý a v přízemí se klenby objevují také, především v místě původních chodeb. V domě se nachází schodišťové jádro ve tvaru U. Strop kaple je tvořen valenou klenbou. Nad kaplí je dřevěný krov, stejně tak jako nad domem číslo 13. Střecha domu číslo 13 bude kompletně rekonstruována, a to především kvůli změně využití půdního prostoru. V podkroví budou obytné místnosti, tudíž je nutné zajistit tepelné a světelné podmínky. Nová skladba střechy bude vynesena krovem s ocelovými nosnými prvky. Podlaha podkroví bude položena na vazných trámech, tudíž bude schodiště doplněno o dva schodišťové stupně. Prosvětlení podkroví bude zajištěno střešními okny a vikýři. V domě jsou tři komínová jádra, která budou sloužit pro vedení nových instalací a budou zajišťovat odvětrávání hygienických prostor. Ostatní prostory budou větrány přirozenou cestou. Vytápění bude zajištěno ústředním vytápěním pomocí radiátorů a podlahového vytápění. Suterén budovy bude nutně sanovat. Odvlhčení zdiva bude zajištěno drenáží a nově bude využito pro technické zázemí domu. Dešťová voda bude svedena do retenční nádrže a bude využívána pro chod zahrady.

Konstrukce přístavby nového sálu je tvořena betonovými sloupy s průvlaky v osové vzdálenosti 2,2m jejichž prostorovou tuhost zajišťuje vetknutí do železobetonové desky, která spolupůsobí se zdí ve tvaru Z ohraničující pozemek.

Přístavba bude mít svou vlastní technickou místnost, bude vytápěna podlahovým vytápěním v betonové podlaze. Tepelná pohoda bude v zimním období zajištěna velkými prosklenými plochami orientovanými na jižní stranu, které bude možno zastínit venkovními žaluziemi pro vhodné klima v letním období a bude zajišťovat multifunkčnost využití sálu.

Zastřešení nové hmoty je navrženo pomocí souvrství zelené střechy s extenzivní zelení, která bude jednosměrně odvodněna směrem ke zdi a atriu pomocí dvou vpustí.

ARCHITEKTONICKÉ ŘEŠENÍ.

Jednou z hlavních zásad mého projektu bylo zachovat původní strukturu nosného systému domu č. 13 i kaple. Zásahy do konstrukcí jsou tedy minimální a zahrnují především odstranění lehkých příček, které se v domě postavily v minulém století. Dům bude očištěn od přidaných konstrukcí a vynikne jeho čitelný a přehledný prostor. Jedná se především o příčky v chodbách a malou přístavbu v zahradě, která zajišťovala hygienické zázemí domu.

Jednou z hlavních podmínek zadání je zajištění velkokapacitního prostoru, který bude vyhovovat činnostem, které komunita pořádá. Mým řešením je tedy návrh nového multifunkčního sálu, který bude zajišťovat jak prostorové, tak ideální technické podmínky.

Pro kapli jsem se rozhodla najít nové funkční využití. Bude to klub horolezců s horolezeckými stěnami. Tato činnost je v poslední době mezi lidmi populární a považuji ji za komunitní. Prostor navíc bude farnost pronajímat externí organizaci a za nájem může dotovat provoz domu. Poplatek za užívání sálu například dětským domovem tak může být nižší.

Stávající dům č.13 bude sloužit především chodu farnosti a činnostem komunity. Celý provoz je bezbariérový, a to především díky nově umístěného výtahu, který je přístupný z hlavní chodby.

Vstup do domu je z průčelí zachován. Zádveří tvoří oddělenou volně přístupnou část domu z ulice, a umožňuje tak vstup veřejnosti do kanceláře faráře a sociálních služeb. Dále se v prvním patře domu nachází hlavní hygienické zázemí, které mohou lidé využívat při užívání nového sálu.

Kaple je s domem propojena přes hygienické zázemí sloužící horolezcům. Z prvního podlaží je vedlejší vstup do atria, které venkovním prostorem propojuje dům a vstupní prostory sálu.

Ve druhém patře se nachází hlavní prostory pro chod komunity. Nachází se zde pokoje s největší světlou výškou, díky čemuž působí reprezentativně. Jsou zde dvě velké společenské místnosti propojeny salónek a s denní místností pomocí enfilády. Naproti denní místnosti s kuchyní se nachází dětský herna přístupná pro klub maminek s dětmi s přilehlými toaletami pro celé patro.

Třetí patro je polosoukromé. Nachází se zde keramická dílna s vlastním hygienickým zázemím přístupná ze schodišťové chodby a dále již soukromá chodba, která propojuje farní byty (jednu samostatnou garsonku a dva pokoje se společným obývacím pokojem).

Podkroví zahrnuje jeden multifunkční prostor pro konání malých společenských akcí, přespávání dětí z příměstského tábora či skautů a má vlastní hygienické zázemí. Dále pak dva pokoje pro návštěvy se společnou koupelnou.

Nové konstrukce jak v domě, tak kapli jsou tvořeny především lehkými dřevěnými či skleněnými příčkami.

Z jižní strany je přístup na pozemek umožněn velkou vstupní branou, naproti níž je vstup do předsálí. To slouží zároveň jako prostor pro farní kavárnu, kterou pořádají členové komunity po nedělní mši. Z něj je pak vstup do samotného sálu, kuchyňky, atria a hygienického zázemí nacházejícího se v původním domě.

Citace tištěné práce:

STROHNEROVÁ, Tereza. *Communitas x Immunitas / Dům pro mou komunitu*. Brno, 2022. Dostupné také z: <https://www.vutbr.cz/studenti/zav-prace/detail/142187>. Bakalářská práce. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta architektury, Ústav navrhování. Vedoucí práce Marek Štěpán.

COMMUNITAS X IMMUNITAS / DŮM PRO MOU KOMUNITU
FARNÍ KOMUNITNÍ CENTRUM V OPAVĚ

BAKALÁŘSKÁ
PRÁCE

KOMUNITNÍ CENTRA
FARNÍ KOMUNITNÍ CENTRUM V OPAVĚ

OBSAH

01 ÚVOD

02 ANALÝZY

03 SYNTÉZY

04 LOKALITA

05 NÁVRHOVÁ ČÁST

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma COMMUNITAS X IMMUNITAS / DŮM PRO MOU KOMUNITU vypracovala samostatně.

V Brně dne 2.5.2022.

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu bakalářské práce Ing. arch. Marku Štěpánovi, za jeho trpělivost a celkový přístup k vedení projektu. Za odborné rady a konzultace statického, stavebního a technologického řešení bych chtěla poděkovat panu Ing. Stanislavovi Mikešovi a Ing. Zdeňkovi Vejpustkovi Ph.D. Dále pak Mgr. akad. arch. Vandě Štěpánové za připomínky k projektu., Ing. Václavu Kotáskovi za čas a pomoc při tvorbě teoretické části práce a v neposlední řadě panu Mgr. Václavu Koloničnému za setkání a prohlídku současného stavu budov na Rybím trhu. Na závěr bych také ráda poděkovala farnostem, které nám umožnily prohlídku a konzultaci stávajících komunitních center v Moravskoslezském kraji.

ANOTACE

Cílem této práce je revitalizace a návrh přestavby kaple sv. Alžběty a přilehlého domu číslo 13 na Rybím trhu v Opavě. Návrh poskytne zajištění požadavků farního komunitního centra Římskokatolické farnosti Opava při konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie.

o1 ÚVOD

Jako zadání bakalářského projektu jsme dostaly téma COMMUNITAS X IMMUNITAS / DŮM PRO MOU KOMUNITU. Začátkem semestru bylo tedy nutné začít práci nejprve teoretickým zkoumáním komunity obecně. Co vlastně komunita je, co ji podmiňuje, jak se vyvíjí, projevuje nebo co ji tvoří. V této části jsme se zabývaly především čtením literatury, kdy hlavními publikacemi byla kniha *Communitas. The Origin and Destiny of Community* od Roberta Esposito a *Communitas: The Anthropology of Collective Joy* od Edith Turner. Také jsme vytvořily intuitivní obraz prostoru pro komunitu. Obecný úvod také zahrnoval zkoumání zvolených komunit a obecných referencí.

Jako předmět našeho návrhu jsme si zvolily téma farních komunit. Krom toho, že se jedná o typ společenství, která vznikají při farnostech již řadu let zcela přirozeně, jde také o společenství hledající především v dnešní době své vlastní zázemí.

Určení komunity nám pomohlo najít lokality. Po schůzce s ostravsko-opavskou diecézí jsme se rozhodly věnovat právě Moravskoslezskému kraji, kde zastoupení věřících dle statistických údajů Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2021 je poměrně silné a potřeba komunitních center roste především ve velkých městech.

Velkou část bakalářské práce zahrnují analýzy vytvořené za účelem zpracování souhrnu typologických vlastností farních komunitních center. Snažily jsme se rozebrat nejdůležitější prvky doposud vzniklých farních komunitních center. V této části jsme také navštívily několik farností v Moravskoslezském kraji, kde kromě prohlídky společenských a víceúčelových prostor byl součástí návštěvy i rozhovor s farářem či správcem. Veškeré získané znalosti shrnujeme formou syntéz majících za úkol stručně shrnout nejdůležitější fakta týkající se farních komunitních center.

Analýzy a syntézy tak tvoří hlavní podklad pro samotnou návrhovou část, kdy jsme se rozhodly aplikovat naše poznatky na konkrétním příkladu. Nami vybraná lokalita je dům číslo 13 a kaple sv. Alžběty na Rybím trhu v Opavě. Dané místo jsme si zvolily z toho důvodu, že jsme se chtěly věnovat farnímu centru s potřebou větších kapacit a širším funkčním zaměřením. Návrhové části předcházela schůze s farářem opavské farnosti. Důležité totiž bylo, abychom předem zjistily, jak konkrétní komunita funguje, jestli a kdy se schází, jaké jsou požadavky na nové prostory, co by mělo být součástí revitalizace objektu apod.

Jelikož je Opava větším městem, kapacita současné fary není dostatečná. Fara navíc sídlí v historickém objektu bez výtahu a většího sálu. Z tohoto důvodu se stává nepřístupnou pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace a také nedostačující pro větší skupiny osob. Nový prostor by tak měl primárně zahrnout víceúčelový sál s kapacitou kolem 100 osob. Dalším důležitým bodem je farní bydlení. Návrh by měl obsahovat alespoň 2 farní byty a jeden pokoj, případně garsonku, pro hosty. Kromě zmíněných je nutné pokrýt prostory administrativy, skladů, sociálních kanceláří a zasedacích místností, ideálně tím způsobem, aby zde mohlo probíhat více činností najednou.

Popis lokality a konkrétního místa zpracováváme společně a snažíme se co nejvhodnější cestou reagovat na současný stav. Místo se nachází v městské památkové zóně, avšak památkově chráněná je pouze čelní fasáda domu. Kaple byla před několika roky odsvěcena. Parkování v oblasti je řešeno pomocí parkovacích karet a konkrétní návrh byl konzultován s oddělením památkové péče města Opavy.

TECHNICKÉ ŘEŠENÍ

Základem nově vzniklých návrhů je stavba gotické kaple s barokní přestavbou navazující na dům číslo 13. Původní zdi domu a kaple jsou tvořeny kombinací kamenného a cihelného zdiva, které se s narůstajícími patry zužuje. Budova kaple a domu na sebe konstrukčně přímo navazuje a nosný systém je provázaný. Uložení trámových, dřevěných stropů je v podélném směru na příčných nosných zdech. Tento rastr se opakuje v každém patře. Stropy bude nutno sanovat a poté vytvořit novou podlahovou skladbu. Suterén je klenutý a v přízemí se klenby objevují také, především v místě původních chodeb. V domě se nachází schodišťové jádro ve tvaru U. Strop kaple je tvořen valenou klenbou. Nad kaplí je dřevěný krov, stejně tak jako nad domem číslo 13. Střecha domu číslo 13 bude kompletně rekonstruována, a to především kvůli změně využití půdního prostoru. V podkroví budou pobytové místnosti, tudíž je nutné zajistit tepelné a světelné podmínky. Nová skladba střechy bude vynesena krovem s ocelovými nosnými prvky. Podlaha podkroví bude položena na vazných trámech, tudíž bude schodiště doplněno o dva schodišťové stupně. Prosvětlení podkroví bude zajištěno střešními okny a vikýři. V domě jsou tři komínová jádra, která budou sloužit pro vedení nových instalací a budou zajišťovat odvětrávání hygienických prostor. Ostatní prostory budou větrány přirozenou cestou. Vytápění bude zajištěno ústředním vytápěním pomocí radiátorů a podlahového vytápění. Suterén budovy bude nutně sanovat. Odvlhčení zdiva bude zajištěno drenáží a nově bude využito pro technické zázemí domu. Dešťová voda bude svedena do retenční nádrže a bude využívána pro chod zahrady.

Konstrukce přístavby nového sálu je tvořena betonovými sloupy s průvlaky v osově vzdálenosti 2,2m jejichž prostorovou tuhost zajišťuje vetknutí do železobetonové desky, která spolupůsobí se zdí ve tvaru Z ohraničující pozemek. Přístavba bude mít svou vlastní technickou místnost, bude vytápěna podlahovým vytápěním v betonové podlaze. Tepelná pohoda bude v zimním období zajištěna velkými prosklenými plochami orientovanými na jižní stranu, které bude možno zastínit venkovními žaluziemi pro vhodné klima v letním období a bude zajišťovat multifunkčnost využití sálu. Zastřešení nové hmoty je navrženo pomocí souvrství zelené střechy s extenzivní zelení, která bude jednosměrně odvodněna směrem ke zdi a atriu pomocí dvou vpustí.

ARCHITEKTONICKÉ ŘEŠENÍ

Jednou z hlavních zásad mého projektu bylo zachovat původní strukturu nosného systému domu č. 13 i kaple. Zásahy do konstrukcí jsou tedy minimální a zahrnují především odstranění lehkých příček, které se v domě postavily v minulém století. Dům bude očištěn od přidaných konstrukcí a vynikne jeho čitelný a přehledný prostor. Jedná se především o příčky v chodbách a malou přístavbu v zahradě, která zajišťovala hygienické zázemí domu.

Jednou z hlavních podmínek zadání je zajištění velkokapacitního prostoru, který bude vyhovovat činnostem, které komunita pořádá. Mým řešením je tedy návrh nového multifunkčního sálu, který bude zajišťovat jak prostorové, tak ideální technické podmínky. Pro kapli jsem se rozhodla najít nové funkční využití. Bude to klub horolezců s horolezeckými stěnami. Tato činnost je v poslední době mezi lidmi populární a považují ji za komunitní. Prostor navíc bude farnost pronajímat externí organizaci a za nájem může dotovat provoz domu. Poplatek za užívání sálu například dětským domovem tak může být nižší. Stávající dům č.13 bude sloužit především chodu farnosti a činností komunity. Celý provoz je bezbariérový, a to především díky nově umístěnému výtahu, který je přístupný z hlavní chodby.

Vstup do domu je z průčelí zachován. Zádveří tvoří oddělenou volně přístupnou část domu z ulice, a umožňuje tak vstup veřejnosti do kanceláře faráře a sociálních služeb. Dále se v prvním patře domu nachází hlavní hygienické zázemí, které mohou lidé využívat při užívání nového sálu.

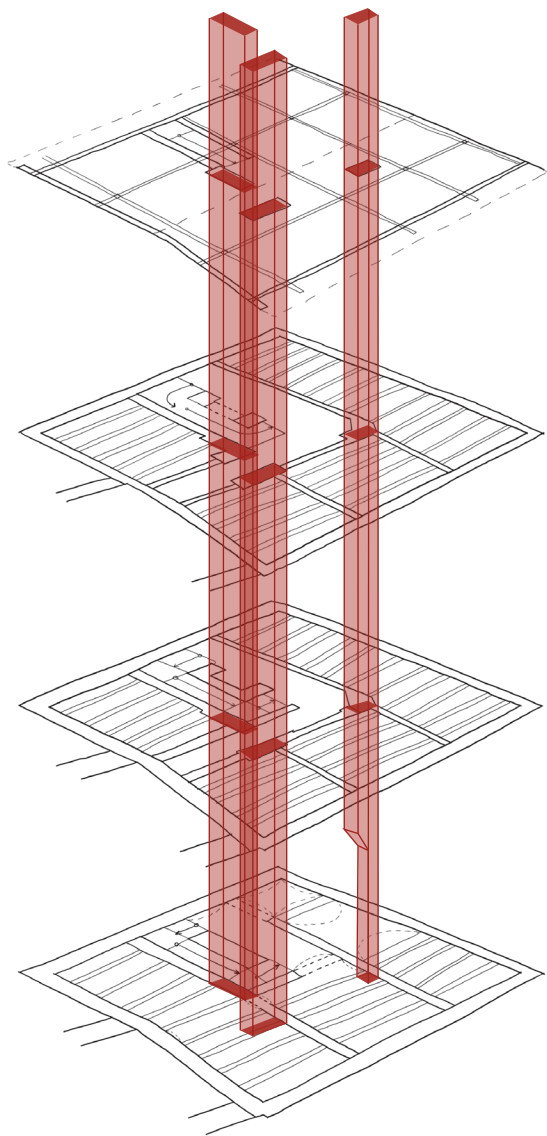
Kaple je s domem propojena přes hygienické zázemí sloužící horolezcům. Z prvního podlaží je vedlejší vstup do atria, které venkovním prostorem propojuje dům a vstupní prostory sálu.

Ve druhém patře se nachází hlavní prostory pro chod komunity. Nachází se zde pokoje s největší světlou výškou, díky čemuž působí reprezentativně. Jsou zde dvě velké společenské místnosti propojeny salónem a s denní místností pomocí enfilády. Naproti denní místnosti s kuchyní se nachází dětský herna přístupná pro klub maminek s dětmi s přílehlými toaletami pro celé patro.

Třetí patro je polosoukromé. Nachází se zde keramická dílna s vlastním hygienickým zázemím přístupná ze schodišťové chodby a dále již soukromá chodba, která propojuje farní byty (jednu samostatnou garsonku a dva pokoje se společným obývacím pokojem). Podkroví zahrnuje jeden multifunkční prostor pro konání malých společenských akcí, přespávání dětí z příměstského tábora či skautů a má vlastní hygienické zázemí. Dále pak dva pokoje pro návštěvy se společnou koupelnou.

Nové konstrukce jak v domě, tak kapli jsou tvořeny především lehkými dřevěnými či skleněnými příčkami.

Z jižní strany je přístup na pozemek umožněn velkou vstupní branou, naproti níž je vstup do předsálí. To slouží zároveň jako prostor pro farní kavárnu, kterou pořádají členové komunity po nedělní mši. Z něj je pak vstup do samotného sálu, kuchyňky, atria a hygienického zázemí nacházejícího se v původním domě.

KOMÍNOVÁ TĚLESA

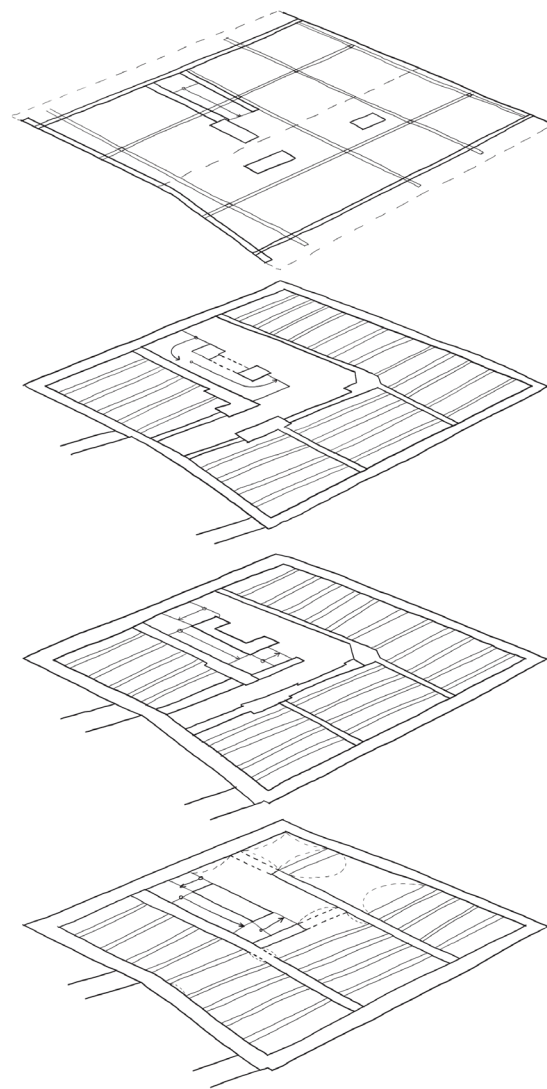

SCHÉMA STROPNÍCH KONSTRUKCÍ

02 ANALÝZY

Zpracováno ve spolupráci s Nelou Velechovskou

FARNÍ KOMUNITNÍ CENTRA

Komunitou, kterou jsme si zvolily jako předmět bakalářské práce, se stalo církevní (farní) společenství. Farní komunity jsou historicky známou a nedílnou součástí církevního života na našem území. Ačkoliv vznik komunity spojené s náboženstvím je zcela přirozený a tradiční, obstarání jejích potřeb a podpory fungování nemusí být samozřejmostí.

Fenomén farních komunitních center narůstá především poslední roky, kdy dochází k jeho znovuoobnovení po éře let v nichž prostory pro farní komunitu zajišťovaly přístavby nebo společenské, kulturní domy v oblasti církevní stavby.

Farní komunitní centrum se od běžného komunitního centra liší tím, že musí obstarat charakteristické požadavky církve, pro kterou je určeno. Velmi často také zajišťuje sociální služby, případně poskytuje výchovně vzdělávací program svým návštěvníkům. V jednotlivých případech také může zahrnovat farní byty, administrativní zázemí pro farnost, případně prostor pro přidružené služby.

Protože farní komunitní centra začínají vznikat teprve v řadě posledních pěti let, není jejich typologie ustálená a vznikají podle typických požadavků, které si samotná farnost v době vzniku centra stanoví. Tímto pak může docházet ke vzniku staveb jejichž uspokojivost svých uživatelů může postupem času klesat, nebo se i vytrácet.

Z tohoto důvodu jsme se rozhodly zanalyzovat a následně vyhodnotit informace získané jak návštěvou, tak teoretickým zkoumáním již vzniklých komunitních center. V kapitole syntézy shrneme poznatky z analytické části práce.

CÍRKEVNÍ PROVINCE

je největší jurisdikční jednotka církevní správy. V České republice se nachází dvě, moravská a česká.

ARCIDIECÉZE

je správní jednotkou církve v jejímž čele stojí sídelní arcibiskup. V České republice se nachází dvě arcidiecéze - olomoucká a pražská.

DIECÉZE

je správní jednotkou církve v jejímž čele stojí biskup. Oblast je vymezena územně. Podjednotkou diecéze je farnost. V současné době je v České republice 6 diecezí.

FARNOST

je většinou vymezena územím (teritoriální farnost). Jejimi členy jsou tedy všichni katolíci mající trvalé nebo přechodné bydliště v dané oblasti, která zahrnuje zemi vesnice, několik vesnic, město, nebo jeho část. Některé farnosti jsou vymezeny personálně (personální farnosti). Jedná se například o farnosti pro národnostní menšiny.

Římskokatolická farnost je samostatnou církevní právnickou osobou.

FARÁŘ

má na starost vedení farních bohoslužeb a farnosti v níž má povinnost sídlit. Je jmenován biskupem a je statutárním orgánem farnosti.

FARA

je budova, ve které je úřední sídlo celé farnosti a obydlí faráře. Historicky patřila k nejdůležitějším místům obce. Domlouvaly se zde nejdůležitější okamžiky lidských životů (křtiny, ohlášky, pohřby,...). V české republice se nejčastěji jedná o budovy z období baroka, které splňovaly požadavky reprezentativního sídla a pohodlného bydlení.

ANALÝZA AKTIVIT V KOMUNITNÍCH CENTRECH

DUCHOVNÍ FUNKCE

setkání po bohoslužbě
schůze před/po křtu
schůze připravující páry na svátost manželství
schůze před/po svátosti kněžství
modlitební setkání
schůze po jiných bohoslužbách
výchova/výuka náboženství

SOCIÁLNĚ KULTURNÍ AKTIVITY

koncerty
diskuze, debaty
vernisáže, výstavy
kurzy
setkání spolků, zájmových skupin
sbory
divadelní představení
přednášky
farní oslavy
cvičení
maminky s dětmi

SOUKROMÉ AKCE

oslavy narozenin
svatby
rodinné srazy

KAŽDODĚNNÍ AKTIVITY

setkání po bohoslužbě
modlitební setkání
schůze po jiných bohoslužbách
výchova/výuka náboženství
setkání spolků, zájmových skupin
sbory
cvičení
maminky s dětmi

AKTIVITY MĚNĚ ČASTĚ

schůze připravující páry na svátost manželství
diskuze, debaty
přednášky
oslavy narozenin (pokud jsou povoleny)
rodinné srazy

OJEDINĚLÉ AKTIVITY

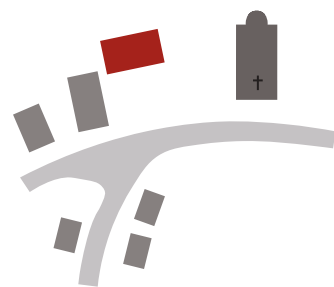
schůze před/po křtu
schůze před/po svátosti kněžství
koncerty
diskuze, debaty
vernisáže, výstavy
kurzy
divadelní představení
farní oslavy
svatby

KOMUNITNÍ CENTRA

Funkce pro obce a města
s počtem obyvatel <10 000

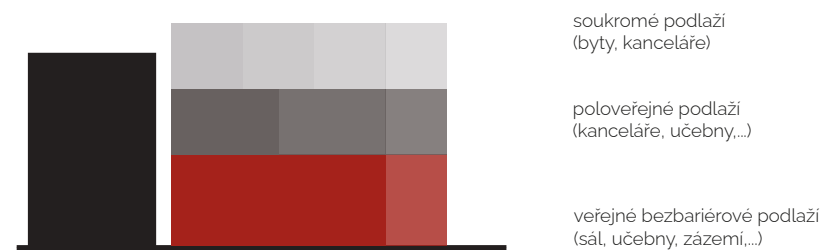

Komunitní centra v obci se často staví na zelené louce jako novostavba na pozemcích církve, nebo jako přístavba do zahrady fary. Vhodná je jednopodlažní budova s bezbariérovým přístupem a velkokapacitním multifunkčním prostorem.

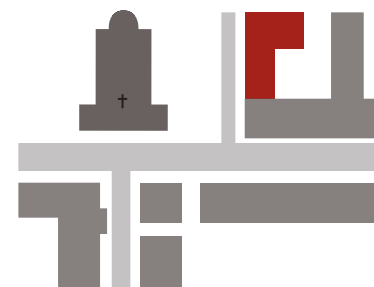

POLYFUNKČNÍ KOMUNITNÍ CENTRA

Funkce pro a města nebo svazky obcí
s počtem obyvatel >10 000

Polyfunkční komunitní centra ve větších městech se často staví v stávající zástavbě, nebo jako rekonstrukce a přístavba k objektům, které církev vlastní. Tato centra mají přidružené funkce, které komunita v dané oblasti postrádá. Jedná se například o sociální poradenství, výtvarné dílny, kanceláře, či byty pro dlouhodobý pronájem.

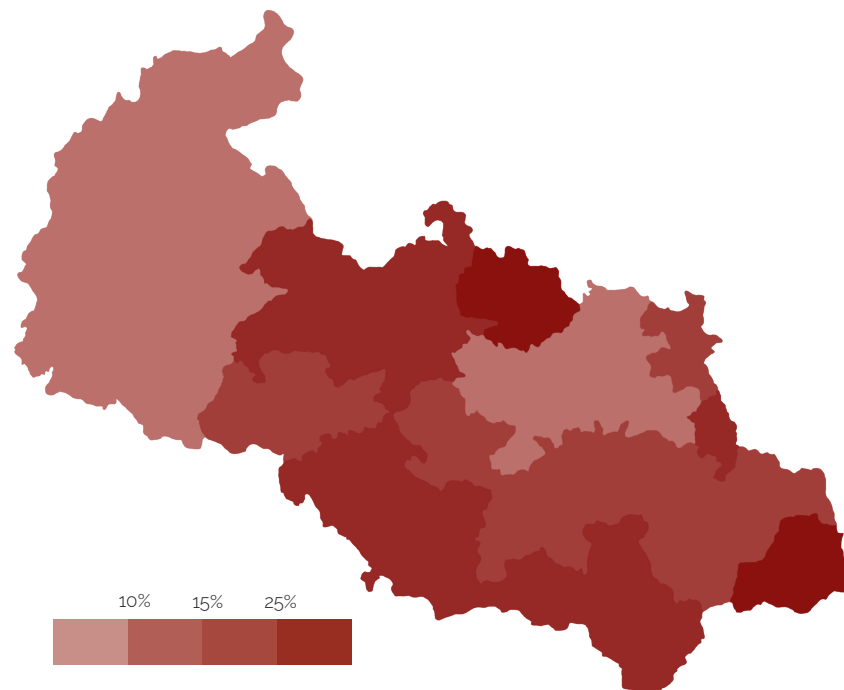
OBCE S ROZŠÍŘENOU MÍROU PŮSOBNOSTI

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

PODÍL VĚŘÍCÍCH HLÁSÍCÍCH SE K CÍRKVI ŘÍMSKOKATOLICKÉ V TĚCHTO OBCÍCH

Sčítání lidu, domů a bytů 2011
Podíl věřících z celkového počtu obyvatel vyjádřen v %

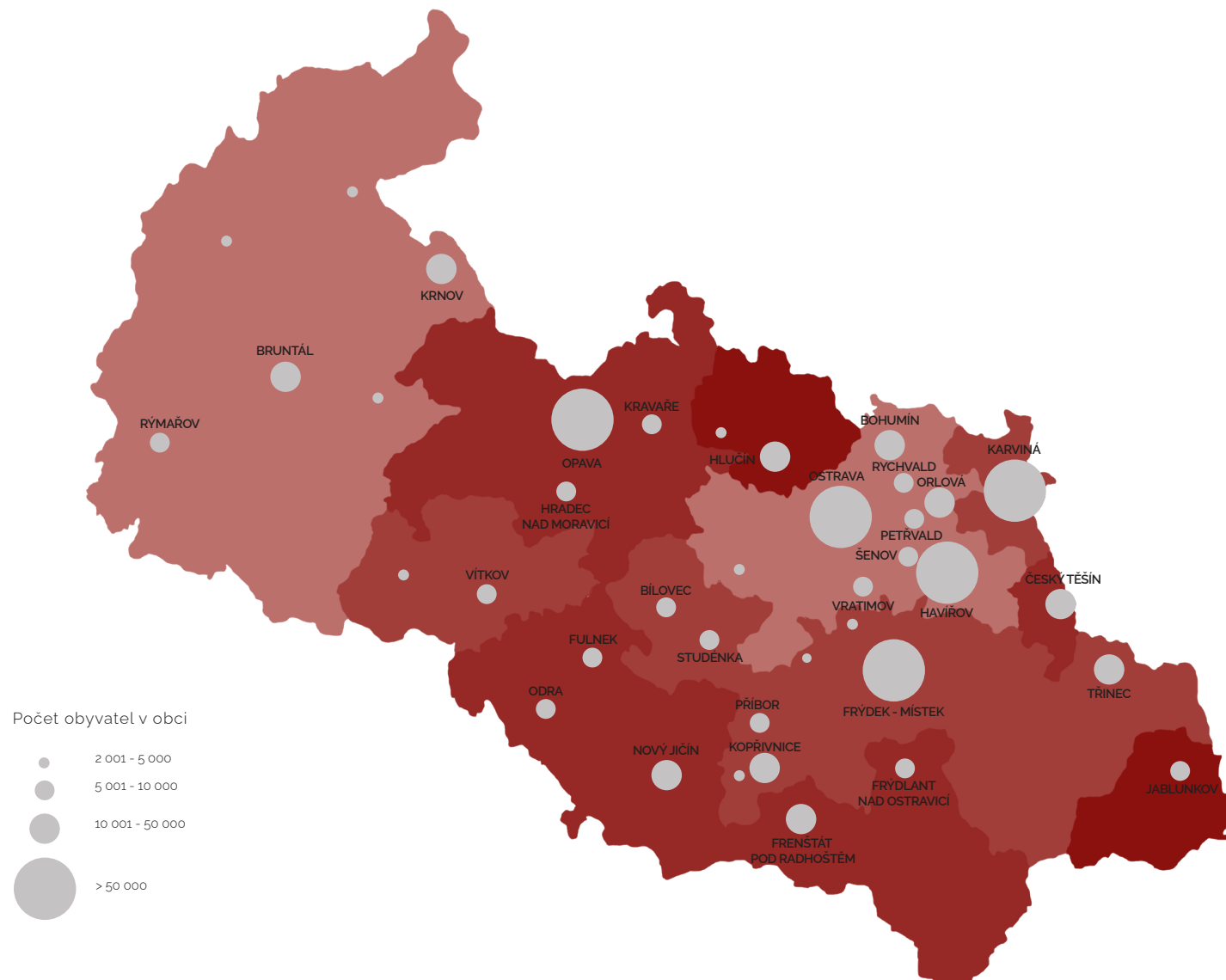

ZÁVISLOST POČTU OBYVATEL V OBCI NA PODÍLU VĚŘÍCÍCH V OBCI

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ

Z výsledků SLDB v roce 2011 můžeme pozorovat nerovnoměrnost množství katolíků v Moravskoslezském kraji, ačkoliv pro celou Českou republiku platí, že religiozita obyvatel je mnohem větší na venkově, než ve velkých městech. Celkově má církev nejsilnější postavení na Moravě, poté hned ve Slezku.

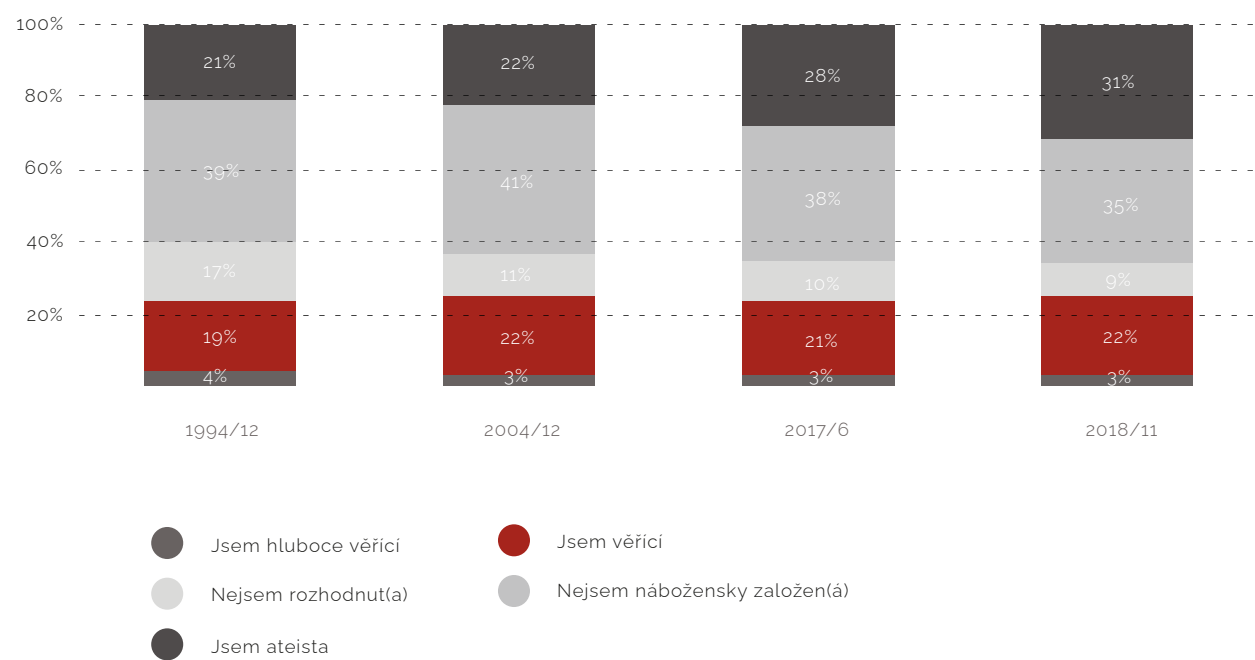
Na mapě můžeme pozorovat, jak nelehké je predikovat víru jednotlivých částí kraje na základě množství obyvatel, či velikosti měst v jednotlivých obcích. Nejzbožnějšími obcemi je Jablunkov a Hlučín i když se jedná o obce s menšími městy.

OBVYATELSTVO ČESKÉ REPUBLIKY PODLE NÁBOŽENSKÉ VÍRY

MNOŽSTVÍ ŘÍMSKÝCH KATOLÍKŮ V ČESKÉ REPUBLICE DLE SČÍTÁNÍ LIDU 2021

STEM, Trendy 2018/11, 1034 respondentů

ROK	POČET	POČET
1921	8 201 464	81,97%
1930	8 378 079	78,49%
1950	6 792 046	76,35%
1991	4 021 385	39,03%
2001	2 740 780	26,79%
2011	1 082 463	10,37%
2021	976 853	9,28%

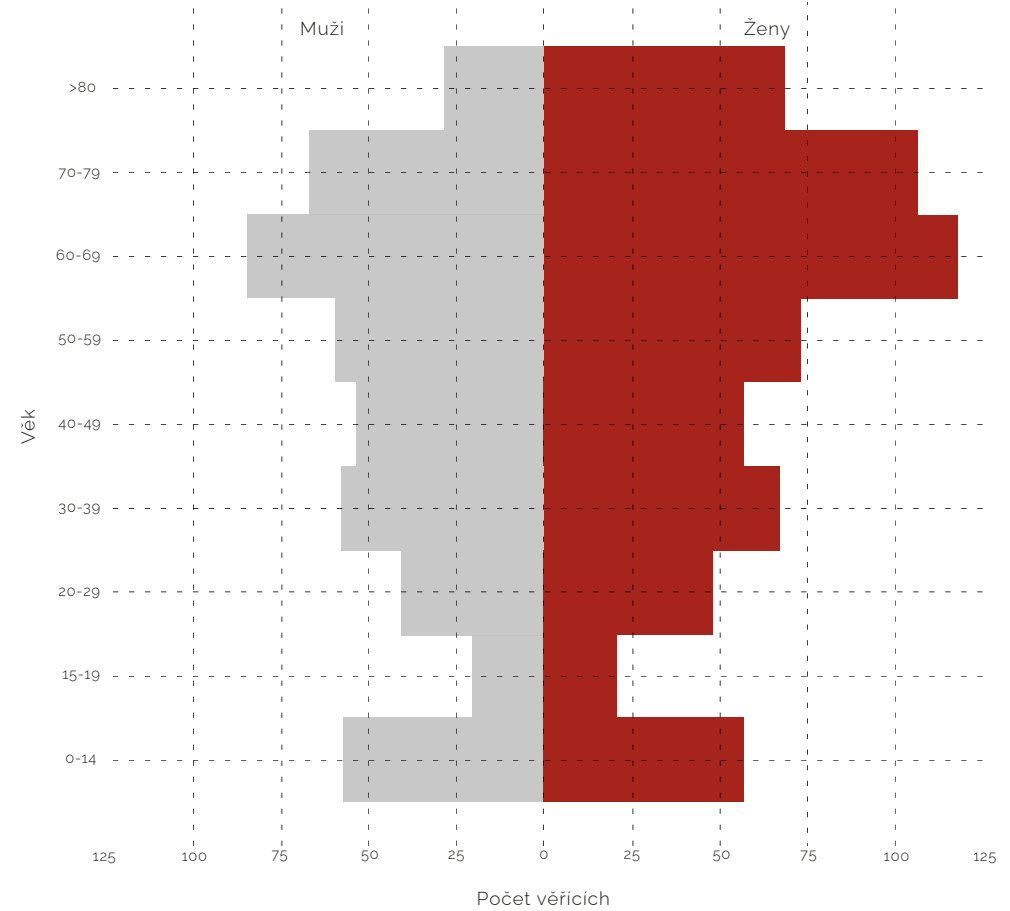
Podle výsledků SLDB z roku 2021 náboženskou víru deklarovalo 18,7% z těch, kteří otázku vyplnili. Téměř dvě třetiny odpovědí však uvedly odpověď bez náboženské víry (přesně 68,3 %). Nevyplněnou otázku náboženské víry nechalo 30,1% respondentů.

V průběhu let množství věřících klesá. Od sčítání v roce 1991 můžeme zaznamenat pokles v počtu věřících až o 2,9 milionu lidí.

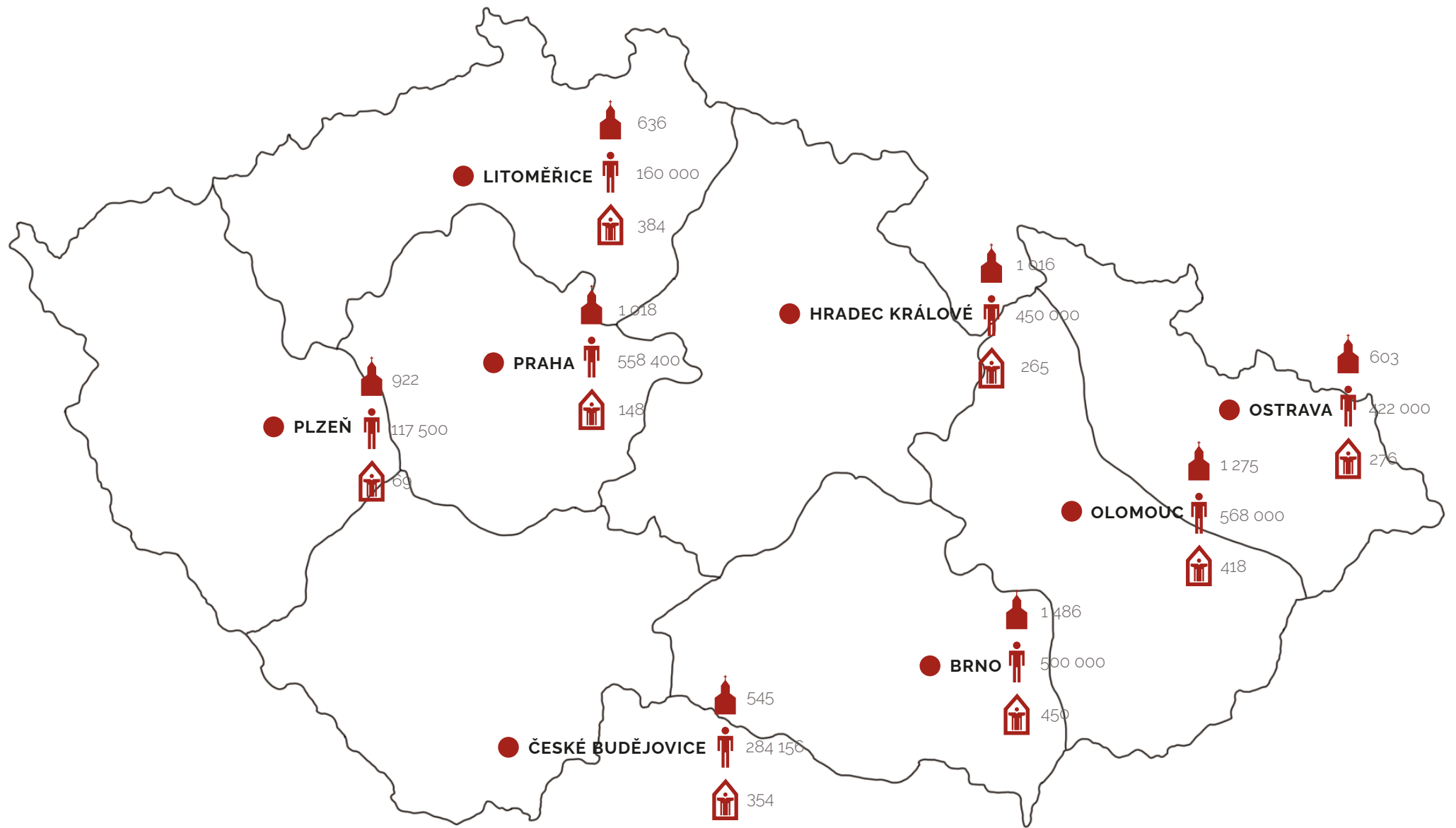
VĚKOVÁ STRUKTURA NÁBOŽENSKÉHO VYZNÁNÍ

CÍRKEV ŘÍMSKOKATOLICKÁ, SČÍTÁNÍ LIDU 2018

Graf věkové struktury věřících určuje, jaká věková skupina dominuje lidem nejčastěji zastupujících aktivní vrstvu komunity věřících ve vybrané oblasti. Je tedy zřetelné, že primární zastoupení tvoří lidé ve věku 60-79 let. V případě komunitních center je tedy nutné dbát na specifické provozní a funkční požadavky vztahující se například k bezbariérovosti objektu. Velkou skupinou lidí také bývají rodiny s mladšími dětmi, které mohou mít podobné nároky, např. snadný přístup pro těhotné ženy, nebo osoby s kočárkem.

DIECEZE V ČESKÉ REPUBLICE

- počet kostelů a kaplí
- počet katolíků
- 69

NAVŠTÍVENÉ FARNOSTI S KOMUNITNÍMI CENTRY

kostel sv. Ducha
farnost Ostrava - Zábřeh

konzultace s farářem
Mgr. Řehulkou

KOMUNITNÍ CENTRUM

suterén
součást kostela
velká kapacita (určeno polohou)
společenské akce
současná architektura
minimalismus

POPIS KOMUNITY

anonymita jednotlivce
(velká spádová oblast)
aktivní menší skupina lidí v důchodovém věku
touha po kulturním dění
(koncerty, výstavy...)
střídání různých zájmových činností
v týdenní pravidelnosti

kostel sv. Martina
farnost Pustá Polom

konzultace s farním správcem
panem Krayzlem

KOMUNITNÍ CENTRUM

novostavba
v blízkosti staré fary
velká farní zahrada
typologie a vzhled podobné RD
velká kapacita (vůči poloze)

POPIS KOMUNITY

aktivní jádro komunity
(10 manželských párů s rodinami)
otevřenost pronájmům k oslavám
část komunitního centra určená primárně
pro skauty
pravidelné volnočasové aktivity a letní
akce v prostoru zahrady

kostel sv. Bartoloměje
farnost Kravaře

konzultace s farářem
Mgr. Szkanderou

KOMUNITNÍ CENTRUM

velká zrekonstruovaná stodola se zázemím
menší komunitní prostory v původní faře
přiléhající farní zahrada
velkorysý objekt v typickém stylu pro danou oblast

POPIS KOMUNITY

komunitní prostory slouží výhradně duchovním a
farním akcím
(uzavřenost vůči pronájmům)
četnost akcí ve stodole se liší
menší zasedací místnosti slouží k přednáškám,
výuce, nebo přípravám ke Svátostem
společenství méně aktivní, spíše individuální
(menší zájem o scházení po bohoslužbách)
fungují zde primárně větší společensko-kulturní akce

kostel sv. Jana a Pavla
farnost Stará Bělá - Krmelín

konzultace s farářem
Mons. Novákem

KOMUNITNÍ CENTRUM

novostavba vedle kostela
styl přizpůsoben vzhledu kostela
menší, útulný prostor se zázemím
velká farní zahrada a terasa
přizpůsobeno potřebám obyvatel vesnice

POPIS KOMUNITY

komunita s velkým zájmem o společné trávení
času (např. po bohoslužbách)
prostory slouží i pro oslavy členů komunity
fungují zde i víkendové akce, přespání
(příměstské tábory, skauti, svatby,...)
program spíše v pátek/sobotu/neděli

NAVŠTÍVENÉ FARNOSTI S POTŘEBOU KOMUNITNÍCH CENTER

konkatedrála Nanebevzetí Panny Marie
farnost Opava

konzultace s farářem
Mgr. Koloničným

LOKALITA BUDOUCÍHO KOMUNITNÍHO CENTRA

historický dům a kaple na Rybím trhu
(v blízkosti současné fary)

KOMUNITNÍ POTŘEBY

větší víceúčelový sál
zasedací místnosti
kanceláře
prostor pro děti/herny
sklady
farní byty, hostinské byty

POPIS KOMUNITY

komunita s velkým zájmem po prostorech
k setkávání
(potřeba vychází z umístění ve větším městě, tudíž
určité anonymity jedince)
aktivní společenství a zájmové skupiny
touha společensko - kulturních akcích, setkávání

kostel sv. Jana a Pavla
farnost Místek

konzultace s farářem
Dr. Vichou

LOKALITA BUDOUCÍHO KOMUNITNÍHO CENTRA

fara a farní zahrada na Farním náměstí
v Místku

KOMUNITNÍ POTŘEBY

větší víceúčelový sál
menší prostor s kuchyňkou/barem
úprava venkovních prostor
sklad

POPIS KOMUNITY

komunita dělená na menší skupiny
touha po větším prostoru, který by mohl sloužit
ke společensko - kulturním akcím a nemusely
by se pronajímat další prostory
potřeba zázemí pro společenské dění, jelikož se
jedná o anonymní prostředí v centru města s velkou
spádovou oblastí

kostel sv. Anny
farnost Havířov

konzultace s farářem
Mgr. Kříbkem

LOKALITA BUDOUCÍHO KOMUNITNÍHO CENTRA

farní pozemek u kostela sv. Anny

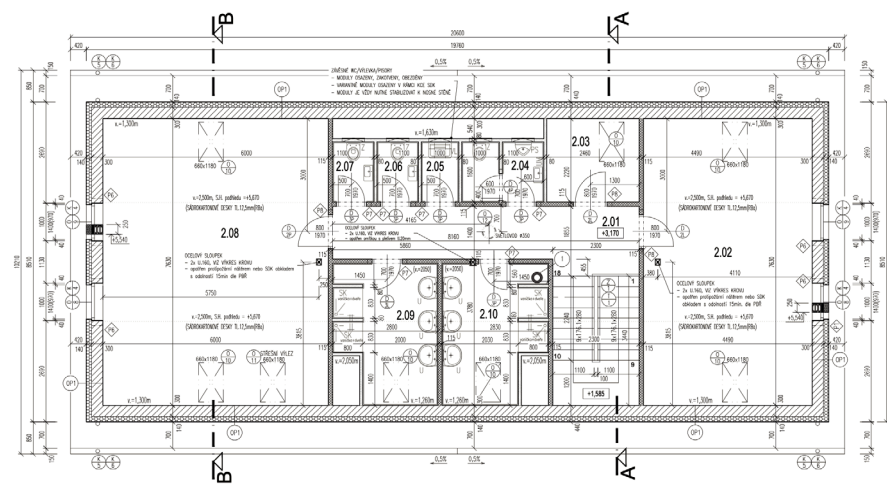
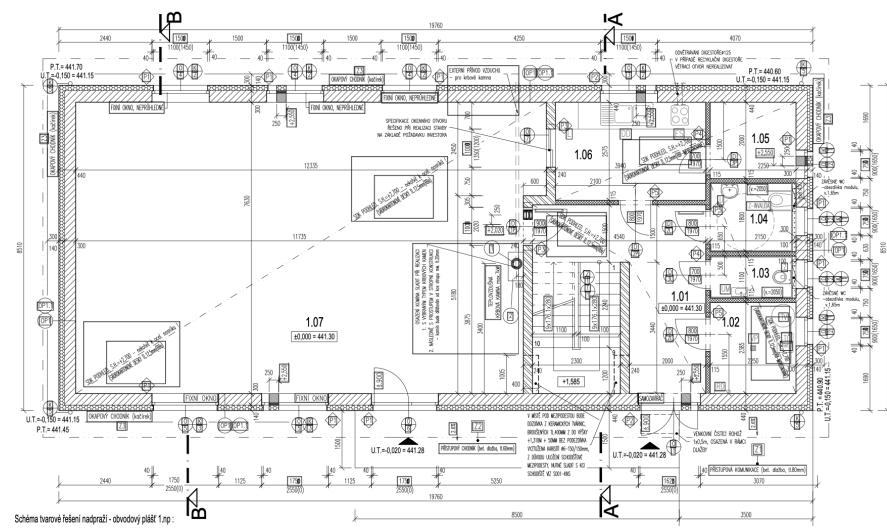
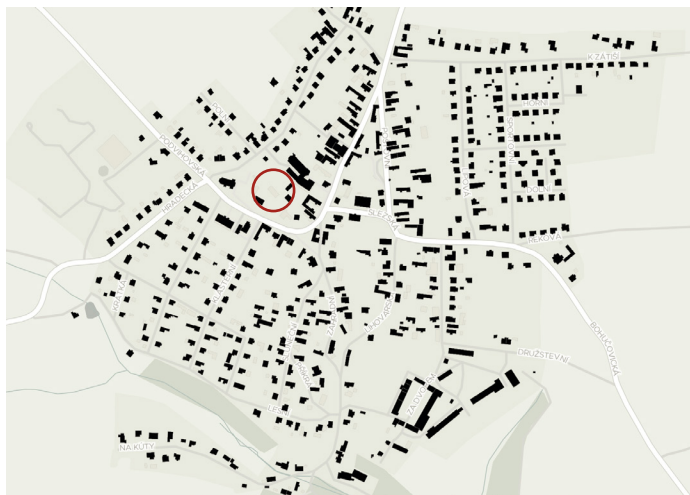
KOMUNITNÍ POTŘEBY

větší víceúčelový sál
menší zasedací místnost
prostor pro děti/herna
farní byty

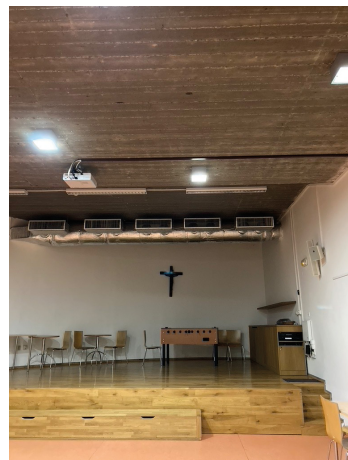
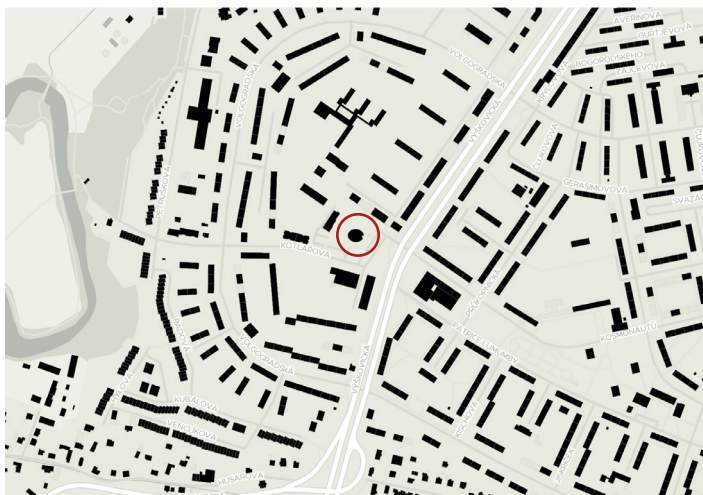
POPIS KOMUNITY

větší město a farnost, která potřebuje
adekvátní zázemí pro svou komunitu i kněze
fungují zde společenství a zájmové aktivity
na týdenní bázi
potřeba většího víceúčelového bezbariérového
prostoru, který by zaopatřil společensko-kulturní
nároky komunity

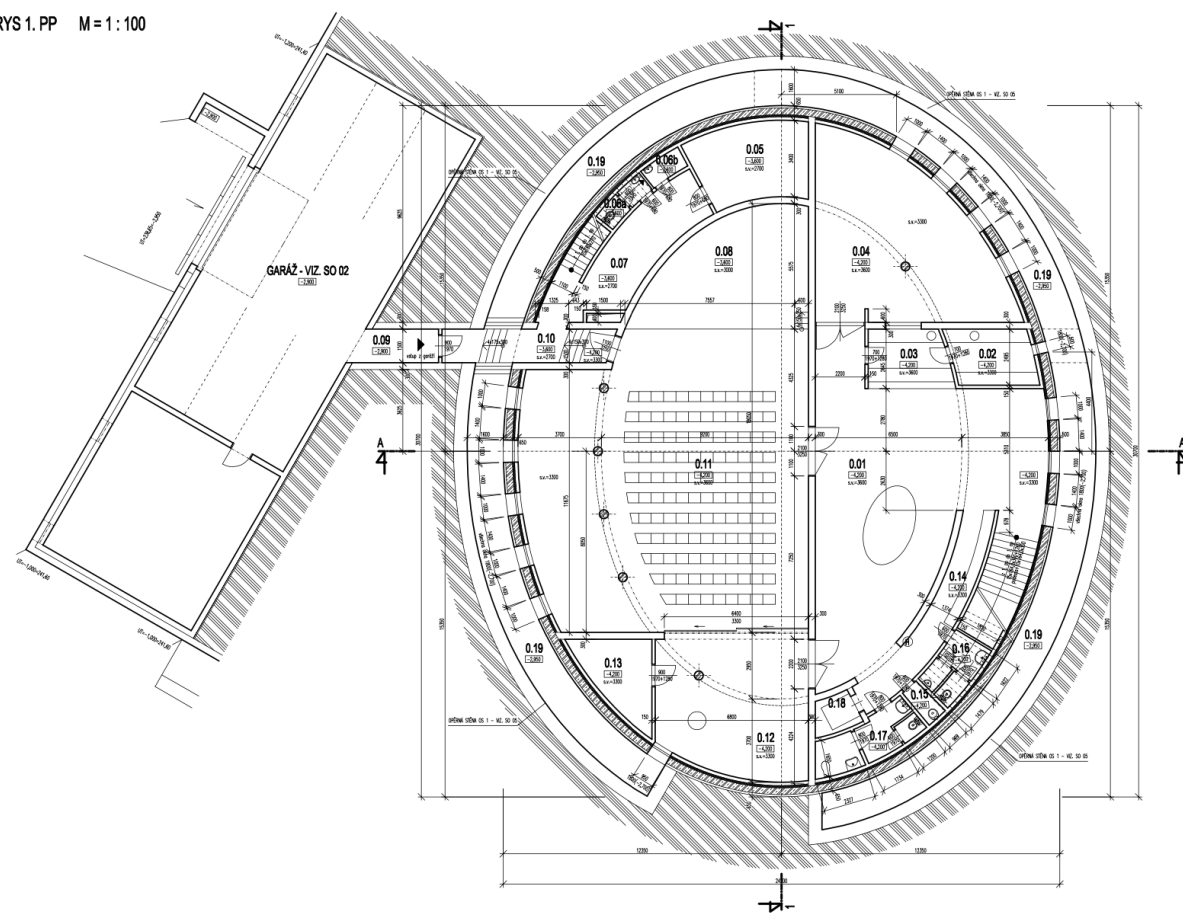
KOMUNITNÍ CENTRUM PUSTÁ POLOM

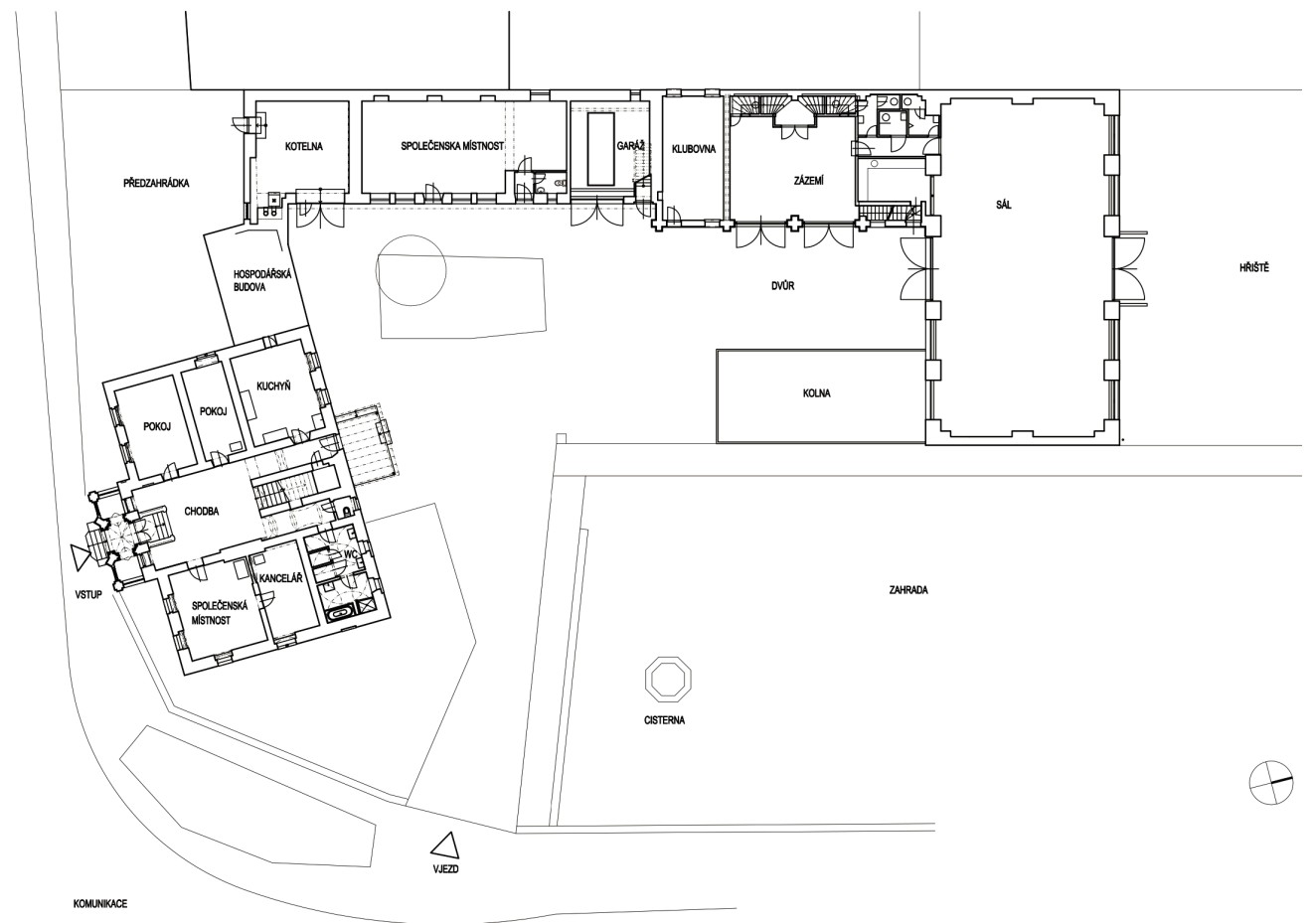
KOMUNITNÍ CENTRUM PŘI KOSTELU
SVATÉHO DUCHA
OSTRAVA - ZÁBŘEH

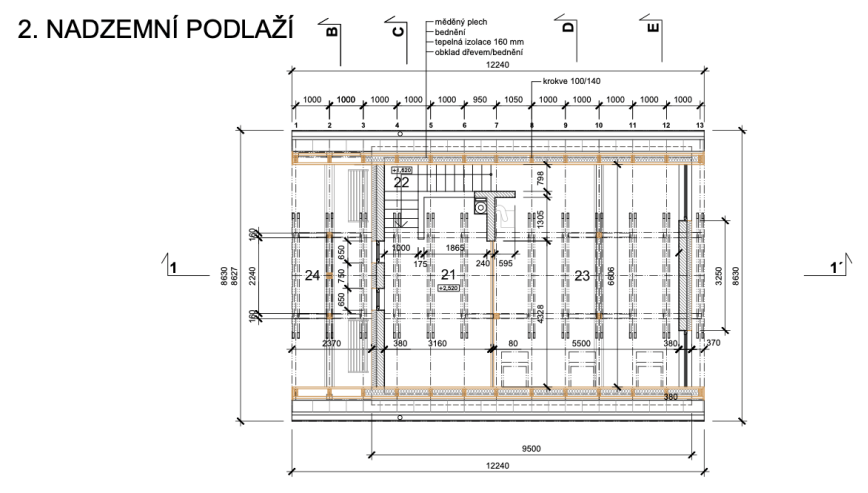
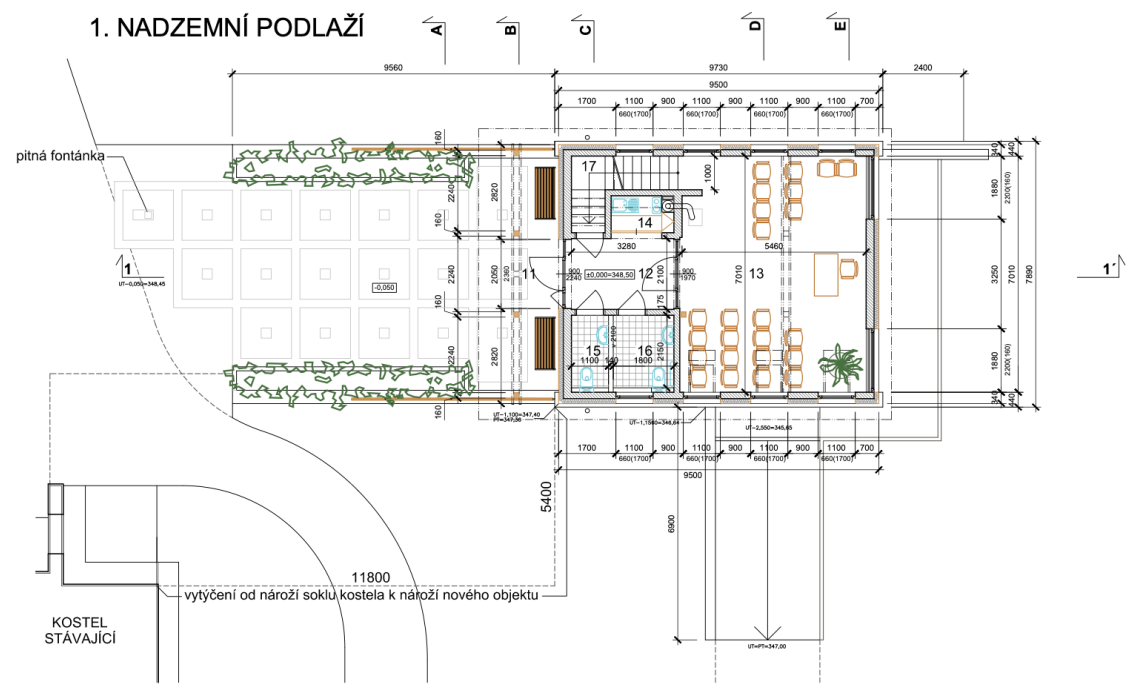
PŮDORYS 1. PP M = 1 : 100

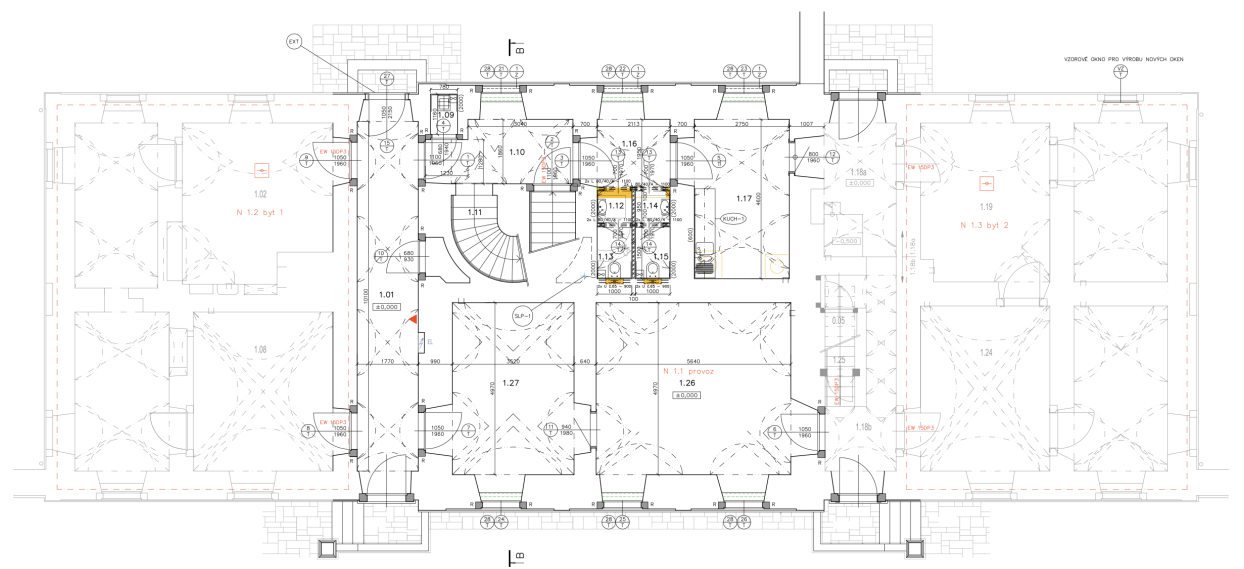
KOMUNITNÍ CENTRUM KRAVAŘE

KOMUNITNÍ CENTRUM SOBĚŠOVICE

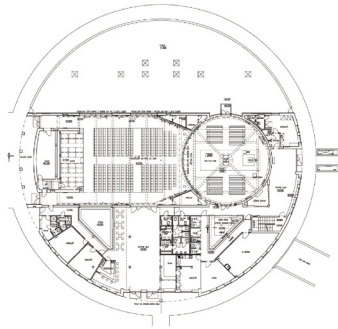

KOMUNITNÍ CENTRUM SUCHDOL NAD ODROU

REFERENCE KOMUNITNÍCH CENTER V ČR KŘEŠŤANSKÁ - ORGANICKÝ TVAR

A Komunitní centrum Matky Terezy - Praha

POLOHA:

centrum navrženo pro velké pražské sídliště
součást sídliště

**DUCHOVNÍ
PROSTOR:**

Kaple součástí komunitního prostoru

CÍRKEV:

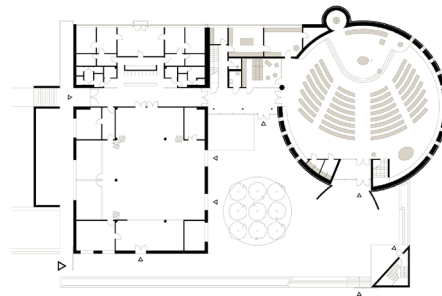
Římskokatolická církev

FORMA:

kruhový půdorys, velkorysá dispozice, věž
jako prvek určující zaměření stavby, touha
narušit tvarovou jednotlost sídliště, kaple a sál
dominují dispozici a zabírají centrální prostor

B Kostel blahoslavené Marie Restituty - Brno

centrum v rámci brněnského sídliště Lesná
v centru sídliště

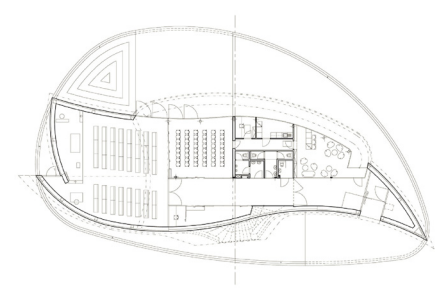
Komunitní prostor součástí kostela

Římskokatolická církev

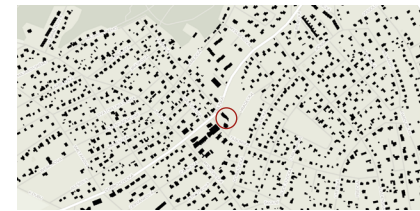

kruhový půdorys s válcovou hmotou,
dominanta věže, parkoviště v suterénu,
víceúčelový krček mezi věží a kostelem, přímé
propojení komunitních prostor s duchovními

C Modlitebna Cirkve bratrské - Černošice

v centru rodinné zástavby maloměsta

Komunitní prostor součástí modlitebny

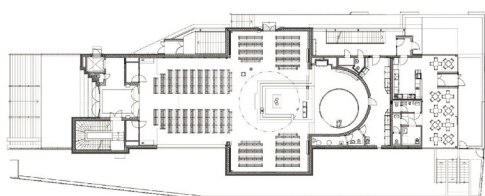
Bratrská církev

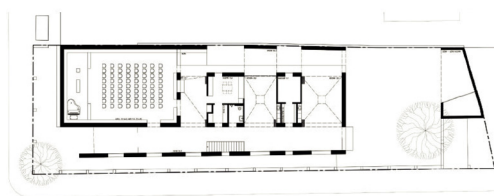
dynamický půdorys, hlavním prvkem je sál -
modlitebna, který je doplněn dalšími
přidruženými prostory, prostor přizpůsoben
křivkám určujících tvar půdorysu

REFERENCE KOMUNITNÍCH CENTER KŘEŠŤANSKÁ - PODLOUHLÁ DISPOZICE

D Kostel Krista Spasitele - Praha

E Sbor Cirkve bratrské - Čelákovice

F komunitní centrum Bethany - Praha

POLOHA: na okraji sídlištní zástavby Praha - Barandov

Na okraji rodinné zástavby maloměsta
dobrá dostupnost díky blízkému nádraží

Postaveno v areálu výškových
administrativních budov

**DUCHOVNÍ
PROSTOR:** Komunitní prostor součástí kostela

Komunitní prostor současně modlitebnou

Komunitní prostor současně modlitebnou

CÍRKEV: Římskokatolická církev

Bratrská církev

Církev adventistů sedmého dne

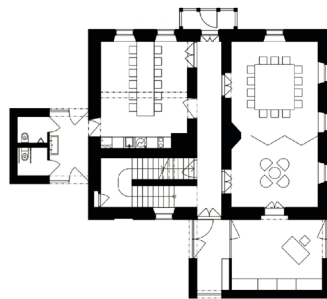
FORMA: duchovní prostor zvýrazněn obloukem,
dominantním schodištěm a věží, práce s
terénem, primárním komunitním prostorem je
kavárna, dvoji tvář budovy

lidské měřítko, jednoduchost konceptu i
konstrukce, výrazná barevnost střechy

okno ve fasádě dominuje a tvoří charakter
budovy, víceúčelový sál je srdcem stavby

REFERENCE KOMUNITNÍCH CENTER KŘEŠŤANSKÁ - ČTVERCOVÁ DISPOZICE

G fara u kostela sv. Gotharda - Praha

POLOHA:

Budova farnosti součástí historického komplexu přiléhajícího k parku v centru Prahy

DUCHOVNÍ PROSTOR:

Duchovní prostor není součástí prostoru

CÍRKEV:

Římskokatolická církev

FORMA:

rekonstrukce historické budovy, důraz na detail a interiér, očištění od přístaveb, citlivost vůči historii objektu

H Modlitebna Cirkve bratrské - Litomyšl

V zástavbě města u hlavní silnice, vedle kostela
dobrá dostupnost díky blízkému autobusovému nádraží

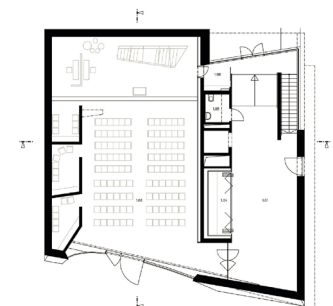
Komunitní prostor součástí modlitebny

Bratrská církev

práce s perspektivou a terénem, exteriérová jednoduchost, čistý interiér, práce s terénem, zasazení do krajiny

I komunitní centrum - Sedlčany

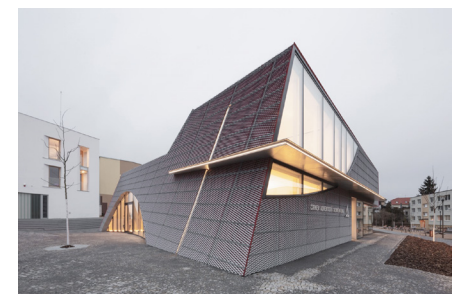

Těsná blízkost s historickým centrem města

Komunitní prostor součástí modlitebny a v samostatné budově

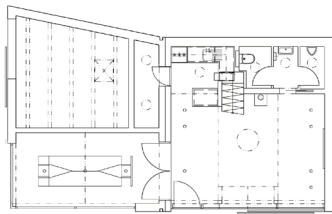
Církev adventistů sedmého dne

kontrast tvarové rozmanitosti modlitebny vedle jednoduchého nárožního domu, kontrast vůči původní zástavbě, prosklené plochy a hra s fasádou, velkorysý vstup

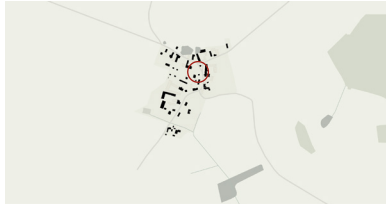
REFERENCE KOMUNITNÍCH CENTER KOMERČNÍ

J komunitní centrum dobrovolných hasičů - Chrást

POLOHA:

Centrum rodinné zástavby v malé obci

HLAVNÍ ÚČEL:

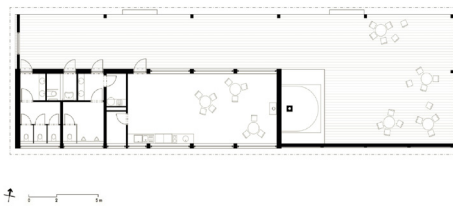
Klubovna dobrovolných hasičů ,
prostor pro společenské akce v obci

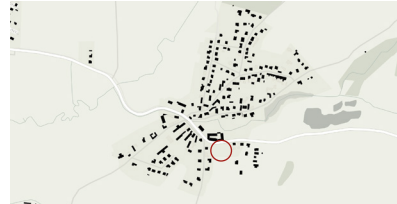
FORMA:

respektování původní zástavby, dvě hmoty v
jednom prostorovém celku, kombinace
nosných systémů, zachování venkovského
ducha staveb

K komunitní centrum - Úsilné

Stavba postavena na volném prostranství obce

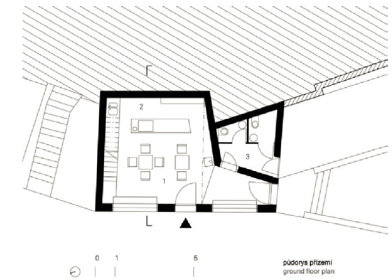

Podporuje společenský charakter místa,
poskytuje venkovní i vnitřní prostory
pro konání obecních akcí

velké propojení s exteriérem, jednopodlažní
dřevostavba, doplnění venkovních prostor, kde se
konají veřejné akce, strohé provedení, které dbá
na funkčnost

L Komunitní centrum Budánka - Praha

Součást bývalé dělnické osady Budánka

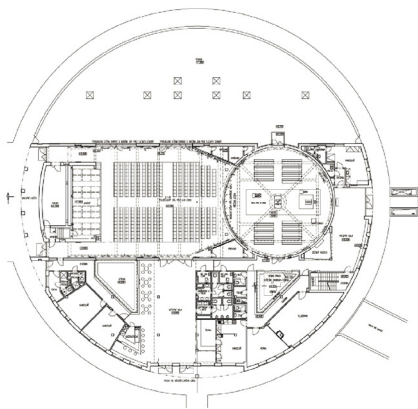

Komunitní kavárna

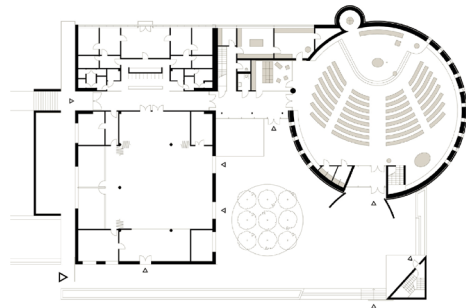

rekonstrukce původního objektu doplněná o
dřevěnou přístavbu, citlivé zpracování, volný
interiér

**SROVNÁNÍ VELIKOSTÍ
STAVEB KOMUNITNÍCH CENTER
KAPACITA HLAVNÍHO SÁLU KOMUNITNÍHO PROSTORU**

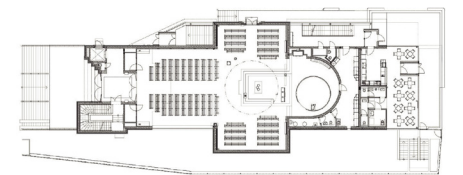
A 330 lidí
2300m²

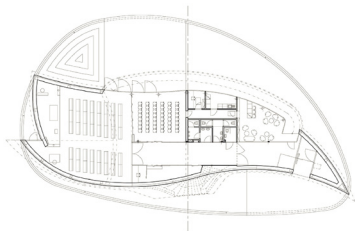
B 250 lidí
700m²

F 200 lidí
840m²

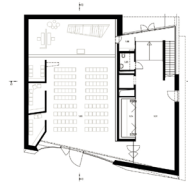
D 190 lidí
720m²

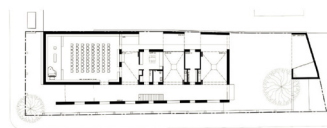
C 16 lidí
100m²

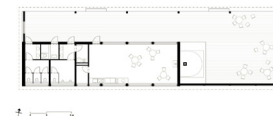
H 50 lidí
120m²

I 20 lidí
120m²

E 160 lidí
200m²

K 50 lidí
160m²

G 30 lidí
200m²

L 15 lidí
100m²

J 45 lidí
140m²

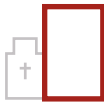

03 SYNTÉZY

Zpracováno ve spolupráci s Terezou Strohnerovou

SYNTÉZA TYPOLOGIE KOMUNITNÍCH CENTER

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY A DĚLENÍ KOMUNITNÍCH CENTER

UMÍSTĚNÍ KOMUNITNÍCH CENTER VŮČI SAKRÁLNÍ STAVBĚ:

				
UMÍSTĚNÍ:	centrum součásti sakrální stavby	centrum v přímé návaznosti/sousedí se sakrální stavbou	centrum poblíž sakrální stavby	centrum vzdálené od sakrální stavby
VYUŽITÍ:	větší města kde není prostor v okolí sakrální stavby	větší města, popřípadě místo kde se jedná o rekonstrukci fary	nejčastěji na vesnici, na farních pozemcích	větší města, kde není prostor v okolí sakrální stavby/fary

ZÁKLADNÍ DĚLENÍ DISPOZIC KOMUNITNÍCH CENTER DLE UMÍSTĚNÍ VÍCEÚČELOVÉHO SÁLU V BUDOVĚ:

			
do centra dispozice		umístění na západ/východ	

VELIKOSTNÍ DĚLENÍ KOMUNITNÍCH CENTER:

			
KAPACITA:	< 30	kolem 100	> 200
UŽITNÁ PLOCHA:	cca 100m ²	cca 200m ²	cca 1 000m ²
VYUŽITÍ:	vesnice	malá města, města	velká města

ZÁKLADNÍ DĚLENÍ DISPOZIC KOMUNITNÍCH CENTER DLE UMÍSTĚNÍ CHODBY:

	dispoziční dvojtrakt
	dispoziční trojtrakt
	kombinované umístění chodby

SYNTÉZA TYPOLOGIE KOMUNITNÍCH CENTER

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY A DĚLENÍ KOMUNITNÍCH CENTER

ZPŮSOB UMÍSTĚNÍ CENTER V ZÁSTABĚ:

Počet obyvatel v obci

	2 001 - 5 000	v blízkosti kostela zpravidla na farní zahradě, respekt vůči stávající zástavbě
	5 001 - 10 000	v blízkosti kostela zpravidla na farní zahradě, v blízkosti nádraží (kvůli spádovým oblastem), respekt vůči stávající zástavbě
	10 001 - 50 000	v blízkosti kostela, ale není to pravidlem (nemusí být farní zahrada/ pozemek/ fara k rekonstrukci), častá rekonstrukce stávajících staveb nebo snaha o odlišení svým provedením (upozornění na sebe)
	>50 000	rekonstrukci starých objektů (např. bývalé fary), přímou součástí kostela, často chybí na sídlištech, snaha o zajímavou formu kvůli upozornění na sebe a přilákání širšího spektra lidí

SYNTÉZA ARCHITEKTURA KOMUNITNÍCH CENTER

KATEGORIE:

PŮDORYS:

HMOTA:

DISPOZICE:

SPECIFIKA:

REKONSTRUKCE PŘESTAVBA:

- zachovává tvar původní budovy případně řeší potřebu navýšení kapacity dostavbou (nejčastěji využitím plochy farní zahrady)
- respektuje současný stav

- architektonický záměr uskutečněn přístavbou, nástavbou
- hmota často roste do výšky, případně do strany kde je památkovou zónou/tvarem pozemku určen vhodný prostor pro rozšíření

- typická chodbová dispozice pro farní objekty
- více menších místností, často chybí sál
- problémy s bezbariérovostí objektu

- tento případ nemusí dávat moc prostoru pro velkorysé architektonické řešení, jelikož budova může být památkově chráněná. Nejvíce protorů tak architekt dostane v interiéru

NOVOSTAVBA OBEC:

- nejčastěji obdélník
- podle pozemku navazuje na původní zástavbu, nebo alespoň respektuje její styl

- pokud je možnost, budova pouze přízemní, případně patrová
- hmota se často podobá typické zástavbě obce (jednoduché provedení, sedlová střecha)

- primární je víceúčelový sál pro celou komunitu
- na sál navazuje zázemí i zahrada
- do patra umísťovány doplňkové místnosti, menší místnosti vhodné ke konzultacím

- komunitní centra mohou vznikat svépomocí
- často nerozlišitelná od rodinných domů v okolí
- důležité je propojení s venkovním prostorem (terasou)

NOVOSTAVBA MĚSTO:

- tvar půdorysu může být okázalejší jelikož se stavba snaží zaujmout okolí
- nejčastější je kruh/elipsa jež mají narušit stereotyp sídlišť ve kterých se komunitní centra nachází

- hmota reaguje na okolí, architektonicky zaujímá a upoutává pozornost
- objekty můžou růst do pater jak nad zemí, tak pod zemí (zde se často nachází garáže, jelikož ve městech je nutné vyřešit parkování)

- centrem dispozice zpravidla bývá sakrální stavba/víceúčelový sál
- umístění jednotlivých funkcí může být děleno na jednotlivá patra, jelikož je potřeba zajistit větší kapacity než v obci

- komunitní centra vznikají jako automatická součást nových kostelů

ANKETA ZABÝVAJÍCÍ SE KOMUNITNÍMI CENTRY V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI

Důležitou součástí práce byla anketa, kterou jsme na základě schůzky s opavsko-ostravskou diecézí vytvořily a rozeslaly mezi zástupce jednotlivých farností v Moravskoslezském kraji. Anketa vznikla na základě osobní schůzky se zástupci diecéze. Samotná diecéze totiž stála o vytvoření dotazníku týkajícího se komunitních center, jelikož v poslední době touha po komunitních prostorech s vhodnou kapacitou stále roste. Tato potřeba vzniká především ve větších městech, kde kapacity starých far neposkytují dostatečné zázemí komunitě, nebo naopak v obcích, kde je velmi silná skupina věřících zapojujících se aktivně do farního a společenského života. Bylo tedy nutné vytvořit anketu, zahrnující otázky na jednotlivé stránky komunitního života jednotlivých farností. Anketa poslouží nejen jako podklad k bakalářské práci, ale také jako materiál informující diecézi o stavech komunitních prostor v kraji.

VYHODNOCENÍ ANKETY

Ankety, které jsme rozeslaly prostřednictvím pana Ing. Václava Kotáska jednotlivým farnostem v Moravskoslezském kraji vyplnilo celkem 16 respondentů v čase dvou týdnů, jež jsme si na získání odpovědi stanovily.

Z výsledků vyplívá, že farnosti všech respondentů pořádají a společenské akce. Důležité pro nás bylo také zjištění, jaké kapacitní možnosti mají prostory určené na společenská setkání. Nejčastější kapacita prostor se pohybovala mezi 10-50 osobami a z návaznosti na umístění farnosti vyplívá, že poměrně nízké kapacity sálů vychází z množství lidí v daném městě/vesnici. Umístění společenského prostoru je poblíž (součástí) fary, která v některých případech sousedí také s kostelem.

Odpovědi na četnost scházení byly různé, opakovaly se však týdenní intervaly. Většina prostor také zajišťuje současný chod více aktivit dohromady. Mezi nejčtenější odpovědi na otázku typů komunitních aktivit spadaly aktivity duchovní, volnočasové a sociálně kulturní. Většina farností už v současné době zajišťuje všechny potřeby svých členů a nepotřebuje žádné komunitní aktivity navíc. žádné komunitní aktivity navíc.

Prostory pro komunitní aktivity udržuje v chodu sám farář, případně správce. Občas farnost využije pomoc komunity s údržbou venkovních prostor. Provoz ve většině případů financuje fara.

ANKETA

Komunitní centra

Jsme studentky fakulty architektury na VUT v Brně a v rámci zpracování bakalářské práce, jejímž tématem jsou komunitní farní centra, bychom Vás rády požádaly o vyplnění krátkého dotazníku. Cílem práce je stanovení podmínek, díky kterým bude možné vytvářet komunitní centra vyhovující jak kapacitně, tak požadavkům obyvatelů dané lokality. Pokud věnujete pár minut svého času budete tak schopni ovlivnit to, jakým způsobem by mohla vznikat a fungovat komunitní centra právě ve vaší lokalitě. Děkujeme za Váš čas.

1. Uvedte prosím město/obci, farnost Vašeho působení:

(otevřená odpověď)

2. Funguje ve Vaší farnosti nějaká forma setkávání případně komunitních akcí?

Ano

Ne

3. Pokud NE, mají lidé ve Vašem městě/obci o takové prostory zájem?

Ano

Ne

Pokud ANO, má vaše komunita pro tyto akce dostatečnou kapacitu prostor?

Ano

Ne

4. Jaká je největší kapacita prostoru pro konání společné akce (oslava, přednáška,...):

Méně než 20 lidí

10-30

30-50

50-100

5. Jaká je lokalita těchto prostor:

U kostela

U fary

Jinde

6. Jak často se Vaše komunita schází, nebo pořádá nejrůznější akce?

Vícekrát do týdne

Jednou týdně

Jednou za měsíc

Příležitostně

Jiné:

7. Probíhají / probíhalo by v prostorách centra někdy dvě a více aktivit současně?

Ne

Ano

8. Jaké komunitní akce se v prostorách konají?

SOCIÁLNĚ KULTURNÍ AKTIVITY – koncerty, diskuze, vernisáže výstav, ..

VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY – např. doučování, motivační semináře, přednášky, ..

ENVIRONMENTÁLNÍ AKTIVITY – např. aktivity zaměřené na zvelebování životního prostředí komunity, sběr odpadků, společná kultivace veřejných ploch, propojování existujících komunit zahrádkových osad ..

VOLNOČASOVÉ AKTIVITY NEKOMERČNÍHO CHARAKTERU – např. volnočasové aktivity pro mládež, aktivity pro celé rodiny, aktivity podporující mezigenerační soužití ..

SOUKROMÉ AKCE – např. oslavy narozenin, svatby, ...

DUCHOVNÍ

Jiné:

9. O jaké komunitní aktivity navíc by měli lidé ve Vaší komunitě zájem? (více možností)

SOCIÁLNĚ KULTURNÍ AKTIVITY – koncerty, diskuze, vernisáže výstav, ..

VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY – např. doučování, motivační semináře, přednášky, ..

ENVIRONMENTÁLNÍ AKTIVITY – např. aktivity zaměřené na zvelebování životního prostředí komunity, sběr odpadků, společná kultivace veřejných ploch, propojování existujících komunit zahrádkových osad ..

VOLNOČASOVÉ AKTIVITY NEKOMERČNÍHO CHARAKTERU – např. volnočasové aktivity pro mládež, aktivity pro celé rodiny, aktivity podporující mezigenerační soužití ..

SOUKROMÉ AKCE – např. oslavy narozenin, svatby, ...

DUCHOVNÍ

ŽÁDNÉ

Jiné:

10. Správu těchto prostor má / by měl:

Farář

Správce

Komunita

11. Jak je / by byl financován provoz těchto prostor:

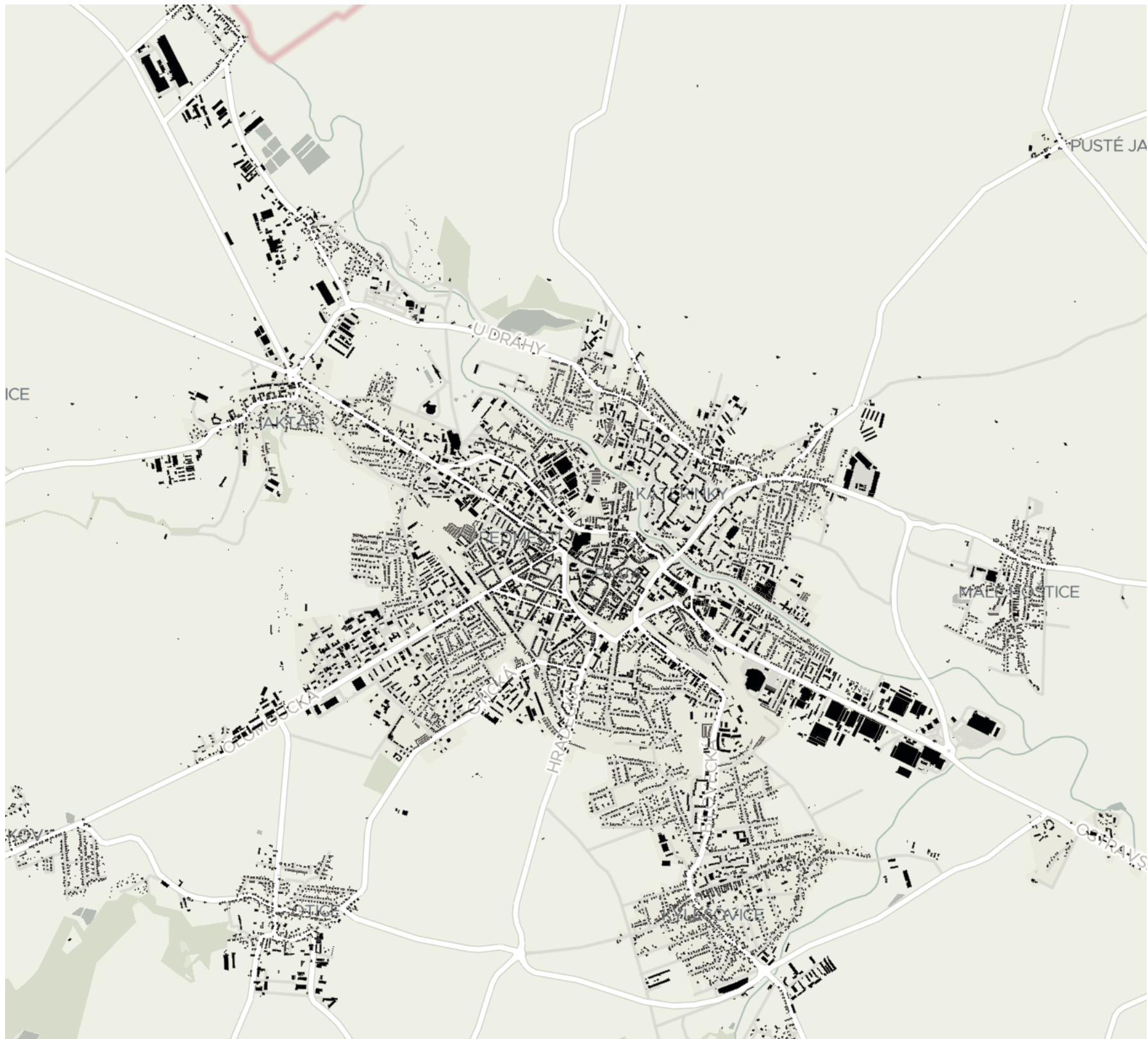
(Otevřená otázka)

12. Víte o nějakém vhodném příkladu komunitního centra?

(Otevřená otázka)

04 LOKALITA

Zpracováno ve spolupráci s Terezou Strohnerovou

OPAVA

Opava získala městské hradby v druhé polovině 13. století. Uvnitř tvořící se město tak bylo jasně definováno a jeho růst se soustředil především kolem náměstí, která fungovala jako tržní prostory a místa umožňující setkávání se. Hlavními náměstími se staly Horní a Dolní. Další dvě významné tržiště se nazývaly Dobyččí trh (Masarykova ulice) a Smolný trh (námi rozebíraná oblast dnešního Rybího trhu).

Městská struktura byla přesně definována, přičemž nejvýznamnější domy (měly zároveň právo vinného šenku) se soustředily kolem Horního a Dolního náměstí. Tyto domy, vznikající už při zakládání města, představovaly sídla nejstarší a nejvyšší vrstvy obyvatel. Střední vrstva obyvatelstva žila ve

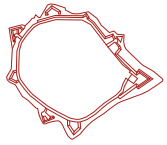
skromnějších obydlích, avšak na významných městských ulicích - Pekařská, Kolářská, Hrnčířská a Dobyččí trh. Méně zámožné obyvatelstvo a především dělníci byli ubytováni v okrajových částech města, v Židovské ulici (ulice Na Valech), Solné ulici, Smolném trhu nebo v Jánské ulici.

K historii místa také neoddelitelně patří fakt, že Opava byla sídlem mnoha různých komunit a cechů. Krom toho zde bylo velké množství církevních řádů, z nichž nejvýznamějším, pro oblast Rybího trhu byl řád německých rytířů. Ten měl totiž své sídlo přímo v oblasti Rybího trhu. Řád v Opavě působil od roku 1204 až do svého zrušení v roce 1939. Díky jejich působení zde vyrostlo několik významných staveb, které zde můžeme vidět dodnes. Nejvýznamnější z

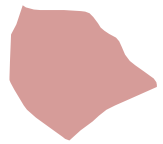
nich je samozřejmě Konkatedrála Nanebevzetí Panny Marie vedle níž byla komenda řádu. Uprostřed Rybího trhu stála budova ve které sídlila pravděpodobně nejstarší opavská vyšší škola. Další významnou stavbou stojící zde dodnes je Matiční dům v němž od roku 1880 sídlila Matice opavská (významná vlastenecká organizace vydávající noviny, knihy a časopisy).

OPAVA - MĚSTO

POLOHA HRADEB

OPAVA - MĚSTO

ŘEŠENÁ LOKALITA

Řešené území se nachází v západní části centra města. Historicky bylo centrum města vymezeno hradbami, které se v 19. století zbouraly a na jejichž místě dnes můžeme navštívit velké městské parky a sady. Parcela s památkově chráněnou budovou a kaplí se nachází na Rybím trhu v blízkosti Konkatedrály Nanebevzetí Panny Marie. Ze severní části na budovu navazuje Dětský domov Opava, ze západu navazují Dvořákovy sady a přímo naproti se nachází farnost Opava - Kylešovice.

LOKALITA RYBÍ TRH

měřítko 1:600

- 1 DĚTSKÝ DOMOV
- 2 DVORÁKOVY SADY
- 3 MATIČNÍ DŮM
- 4 FARNOST KYLEŠOVICE
- 5 KONKATEDRÁLA NANEBEVZETÍ PANNY MARIE
- 6 STÁVAJÍCÍ DŮM OPAVSKÉ FARY

Město Opava leží na stejnojmenné řece mezi Nizkým Jeseníkem a Poopavskou nížinou. Jedná se o statutární město, kde žije necelých 60 tisíc obyvatel. První písemná zmínka o existenci Opavy pochází z roku 1195, kdy se na místě nacházela kupecká osada. Roku 1224 získala Opava od krále Přemysla Otakara I. městská práva. Centrem se stalo dnešní Horní náměstí, které původně obíhala dřevěná palisáda - později městské kamenné hradby. Opevnění protínaly tři brány, Jaktářská, Ratibořská a Hradecká, před nimiž později vznikla tři předměstí.

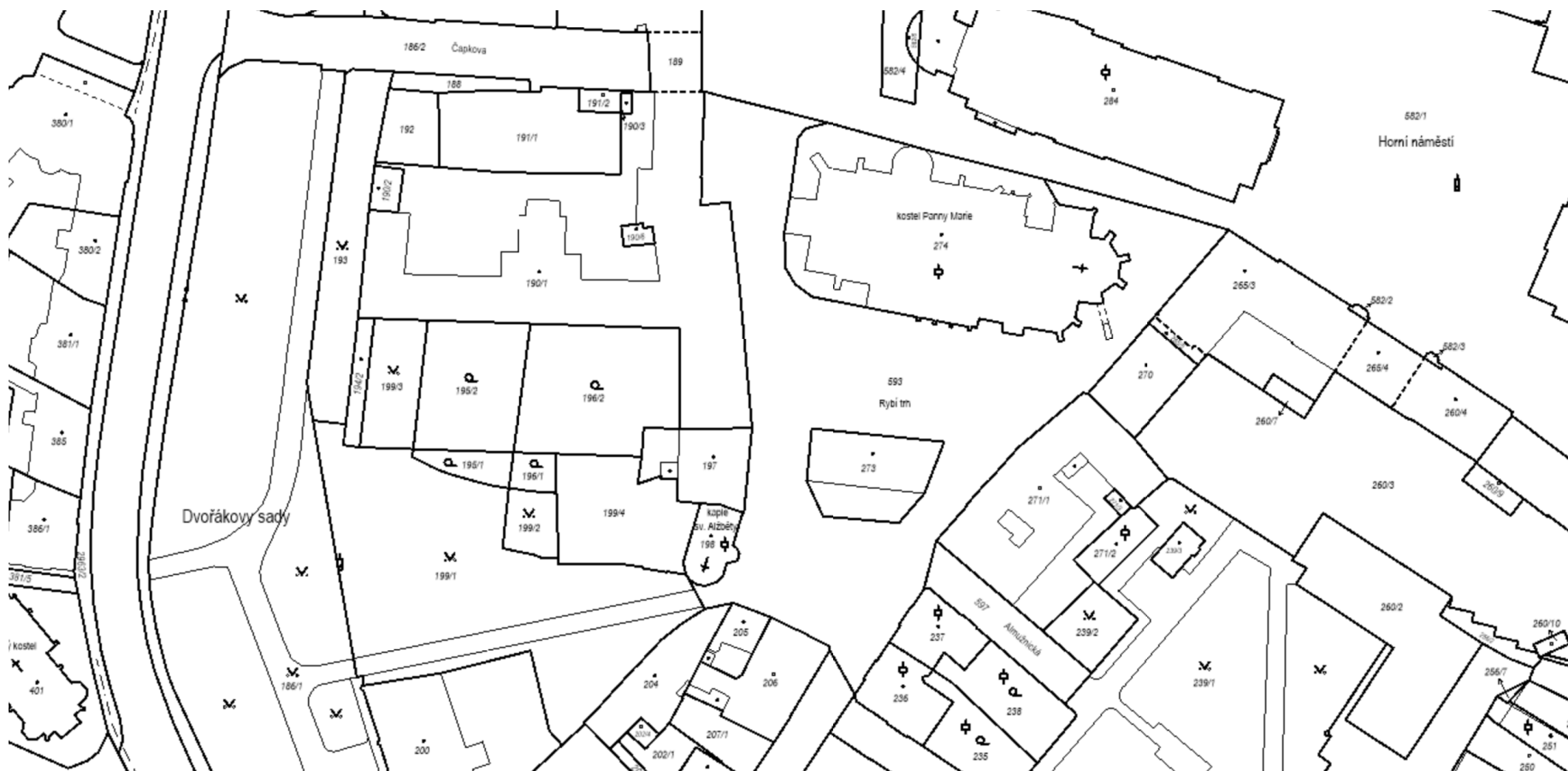
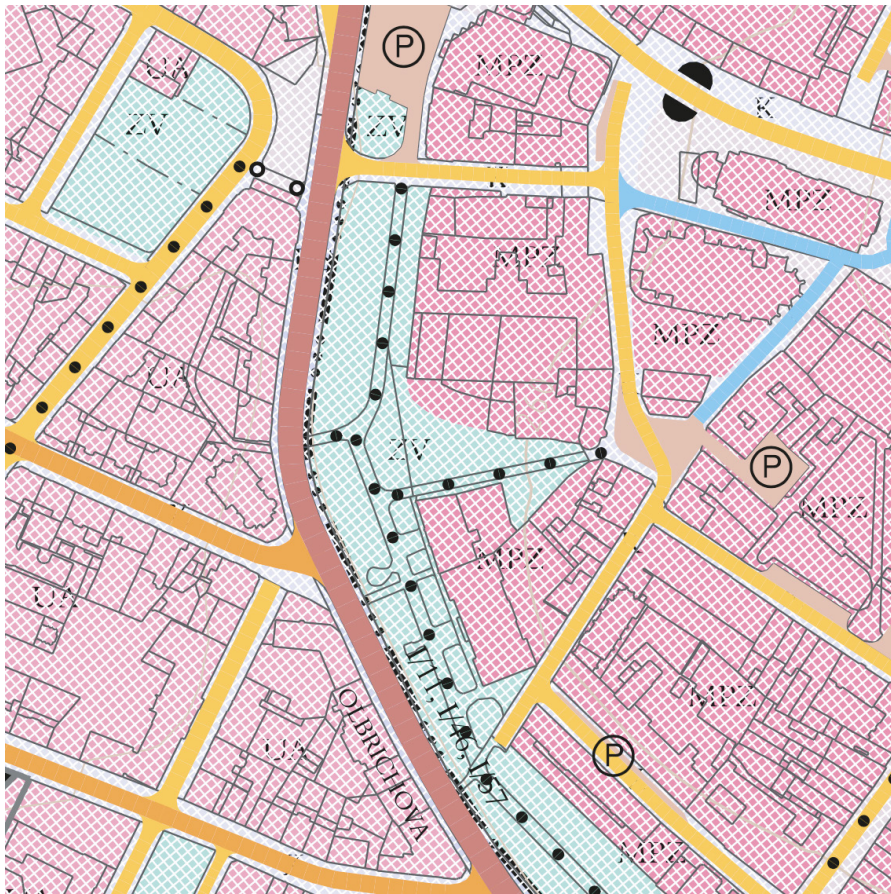
Zlomovým se pro město stalo 17. století. Po třicetileté válce byla protestanská Opava předána Dánům a později ji zabrali i Švédové. Skladba obyvatelstva se

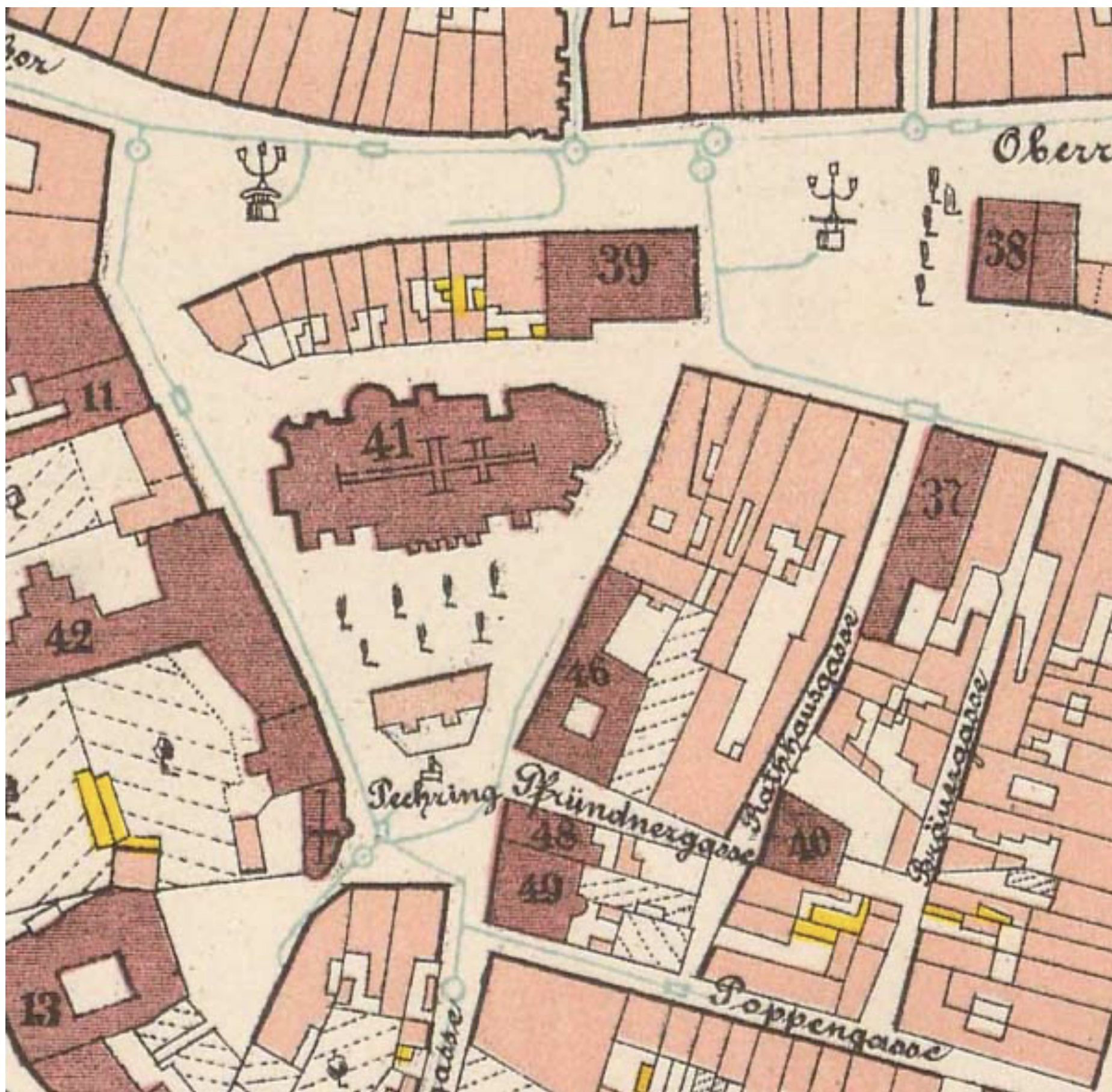
tak začala měnit a další velkou ránou se stal požár roku 1689, který zničil velkou část dosavadního města. V této době Češi představovali pouze 1/7 celkového počtu obyvatel. Po roce 1742, kdy Marie Terezie prohrála válku s Pruskem byla Opava hlavním městem rakouského Slezska.

Obrat k prosperitě nastal v první polovině 19. století, kdy ve městě zanikly hradby. Na místě jižní poloviny vznikly parky s významnými institucemi jako například Obecní dům, Slezské muzeum a podobně. Na severní straně hradeb, kde protékal městský náhon vznikla průmyslová zóna. Nacházel se zde městský pivovar, jatka, tržnice, textilní továrny a cukrovary. Významným se stalo také

otevření železniční dráhy v rámci Severní dráhy Ferdinandovy.

Druhým obdobím temna byly pro Opavu války. Během druhé světové války byla zničena téměř celá třetina. Žila zde také velká komunita Němců, kteří byli po válce odsunuti. Město tak ztratilo svou tvář i národnostní ráz. Poválečné období mělo tedy ve znamení vytváření zcela nových kulturních, vzdělávacích i společenských institucí. Vzniklo zde Slezské národní divadlo, Slezský studijní ústav, obchodní centrum Breda nebo městské lázně.

Labitzkého plán města z r. 1876

ANALÝZA FASÁD OKOLNÍCH BUDOV

Budova matečného domu, súčasné fary
a detského domova na Rybím trhu (zľava do prava)

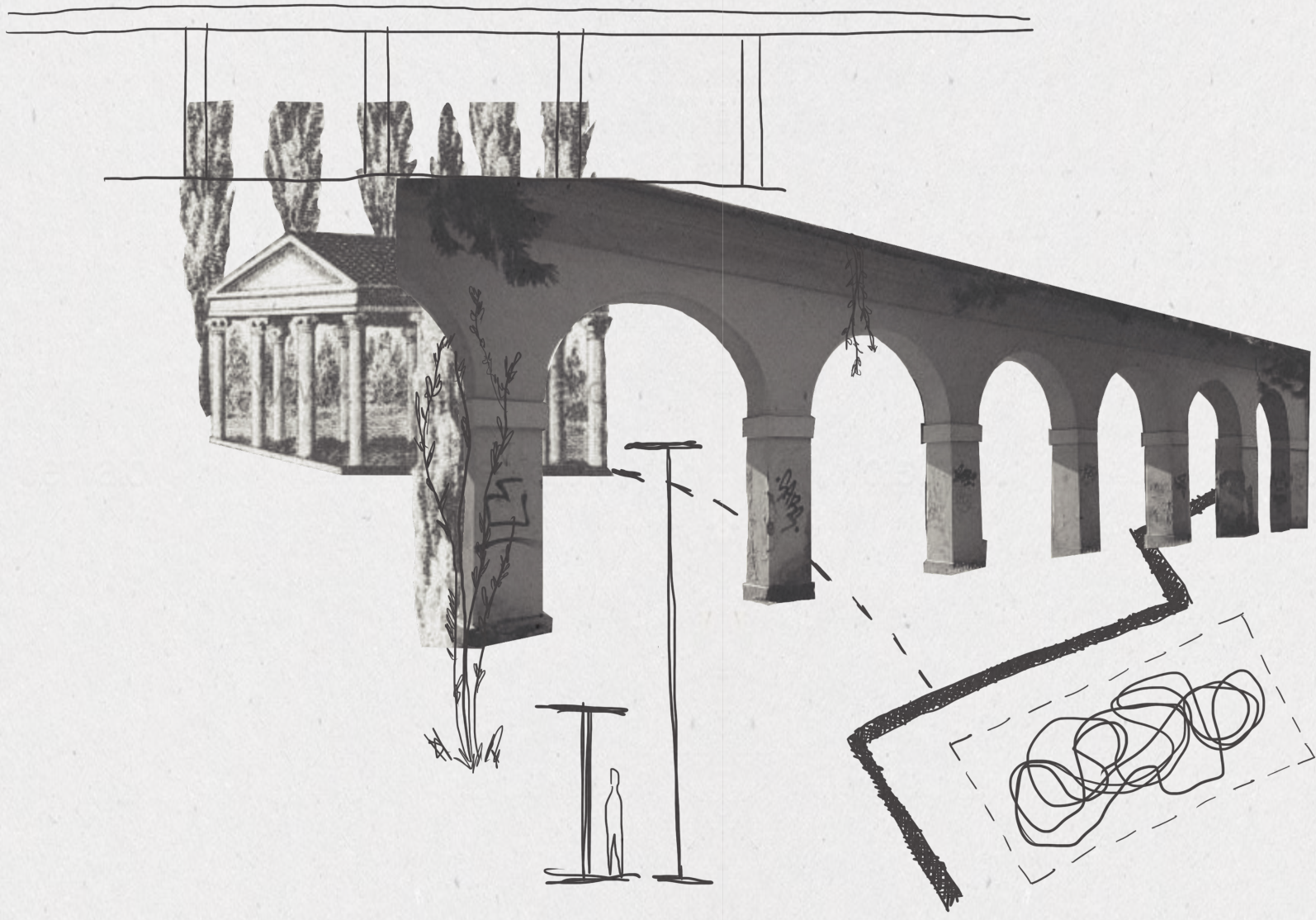
Roku 1877 se v Opavě začalo rodit české obrozenecké hnutí, ačkoliv většinová část obyvatelstva byla tvořena Němci. I tak se zde našlo několik vlastenců, díky nimž mohla vzniknout Matice opavská, jako ústřední sídlo všech vlasteneckých tendencí tohoto kraje. Mezi zakladatele patřil Vincenc Praska, Antonín Gruda, Jan Zápala nebo Jan Kolofík. První úspěch matice se dostavil už v roce 1883, kdy došlo k založení soukromého českého gymnázia. V roce 1948 začal vycházet Slezský sborník a později zde vznikla celá tiskárna, známá jako Slezská Grafie. Období druhé světové války zabrzdilo její funkci, avšak 1989 byla znovu obnovena a dodnes zde funguje nakladatelství a samotná budova dále plní hospodářsko kulturní hodnoty.

Současným sídlem římskokatolické farnosti Opava při konkatedrále Nanebevzetí Panny Marie je dům na ulici Almužnická. Jednopatrový novorenesanční dvojdom, který tvoří dva shodně řešené nárožní objekty navrhl stavitel Alois Geldner a jeho vznik se datuje na rok 1903. Budova vymezuje jižní část náměstí Rybí trh. Budova patří slohově do historismu a přiléhá k ní zahrada kde se v současnosti nachází menší parkoviště a prostor pro společenské akce.

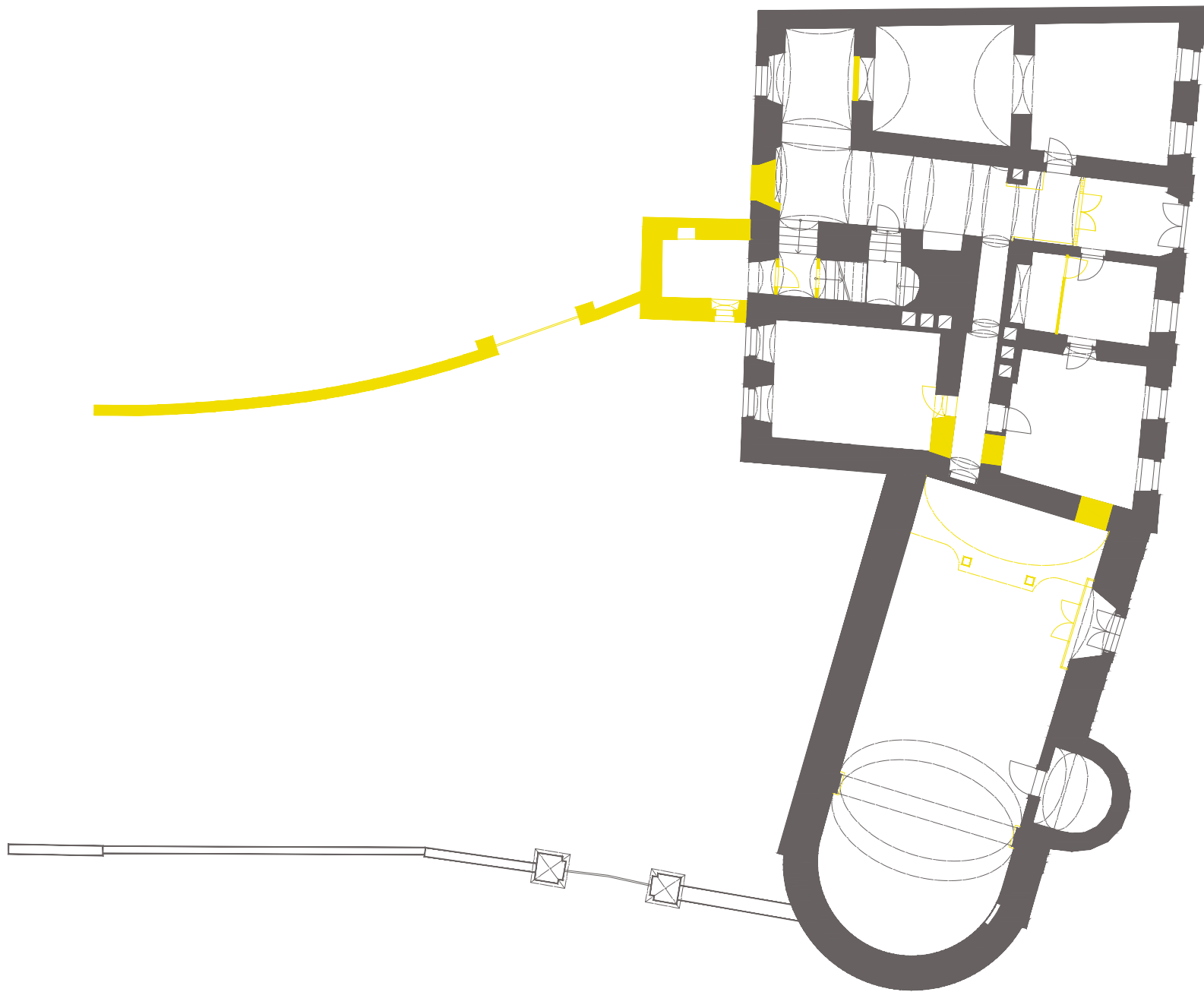

Budova dětského domova přiléhá k řešenému objektu a nachází se přímo vedle budovy Slezského divadla. Založena byla v roce 1959 a jeho původní kapacita zahrnovala 125 dětí. Dům prošel několika rekonstrukcemi a v dnešní době poskytuje domov 48 dětem v šesti rodinných skupinách. Aby mohl objekt zajistit vhodné podmínky pro přípravu dětí na samostatný život v dospělosti, musel si projít nesčíslným množstvím rekonstrukcí. Dnes se skládá z několika samostatně fungujících jednotek, které jsou vybaveny kuchyňkou, sociálním zařízením pro chlapce i dívky, čtyřmi až pěti ložnicemi, obývacími pokoji a pokoji pro tety. Krom jednotek se zde nachází i velkokapacitní kuchyň, prádelna, mandlovna a šicí dílna. K objektu přiléhá i prostorná zahrada určená pro hry a volný čas dětí.

05 NÁVRHOVÁ ČÁST

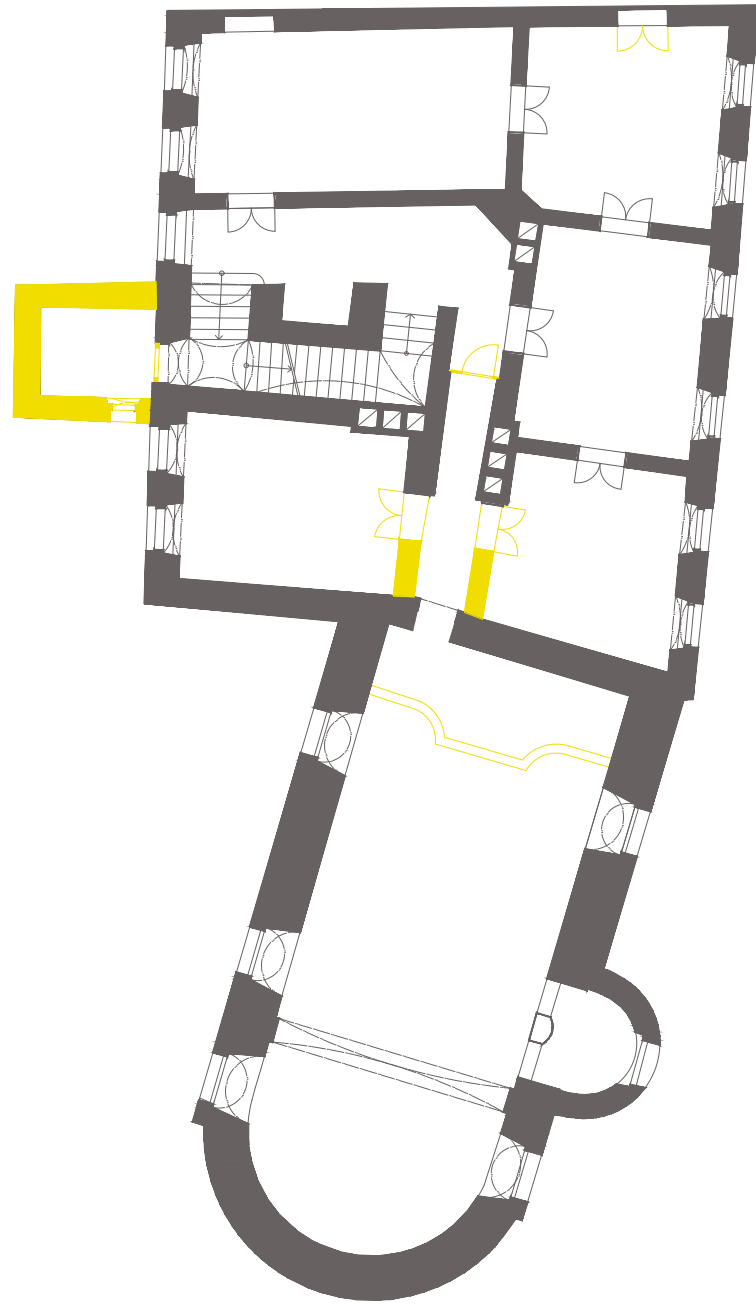

Inspirací pro novou hmotu sálu jsou malé stavby nacházející se v přiléhajících Dvořákových sadech. Jsou to především arkády, které tvoří jeden z nejvýznamějších symbolů opavských sadů. Zásadní byly při určování rytmu propracovaného ve fasádě nového sálu. Důležitým aspektem návrhu bylo také měřítko. Nový sál využívá určité přízemnosti a vytváří vhodný prostor pro potencionální aktivity, které budou v sálu probíhat. Hmotu sálu je umístěna do rohu pevných zdí vytyčující hranice pozemku. Odstup od nich umožňuje vzdušnost a světlost vnitřního prostoru.

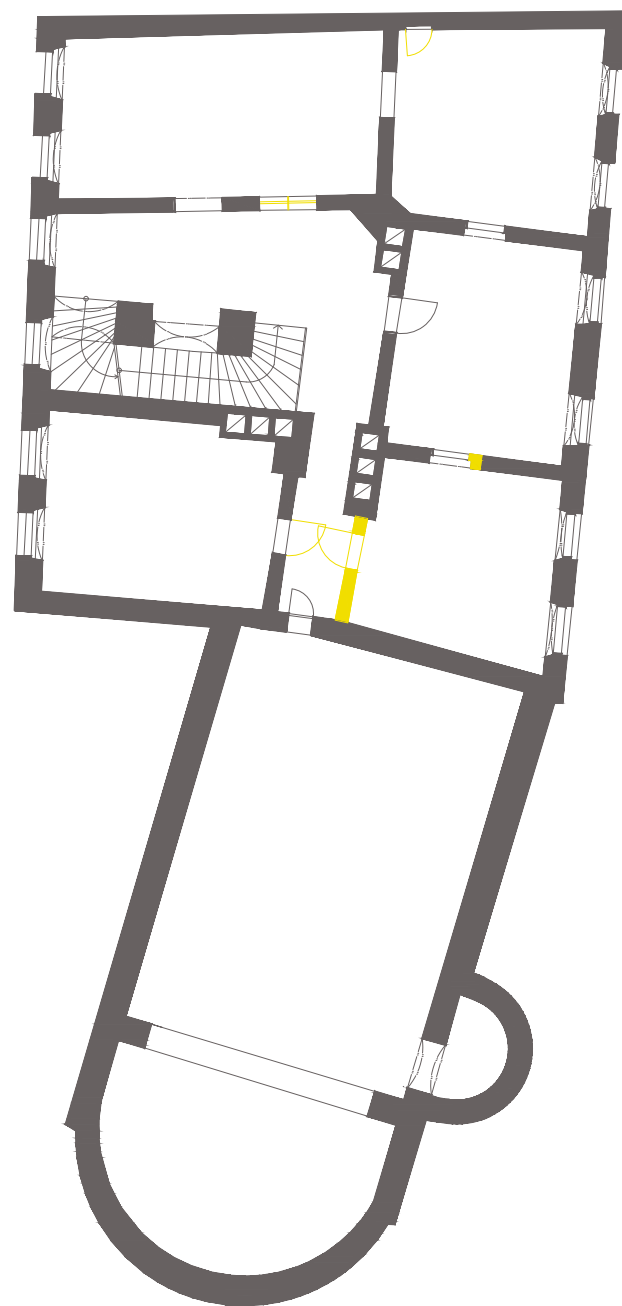
BOURANÉ KONSTRUKCE 1.NP

 M: 1:200

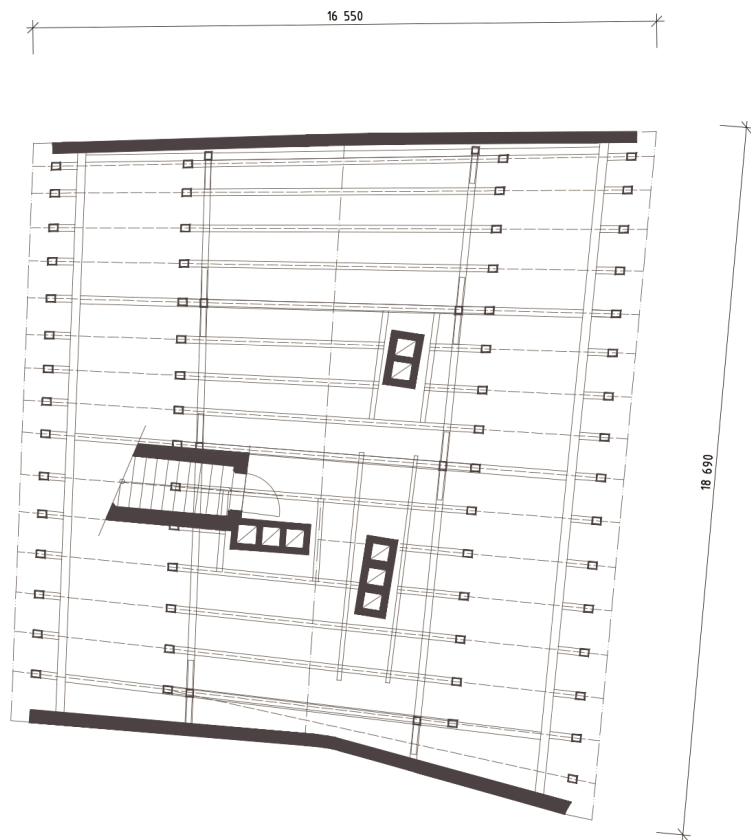
BOURANÉ KONSTRUKCE 2.NP

 M: 1:200

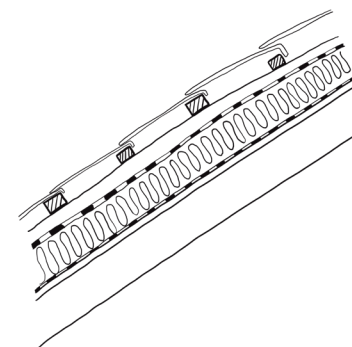
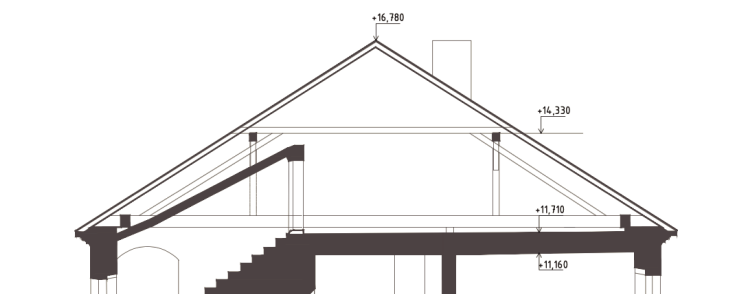
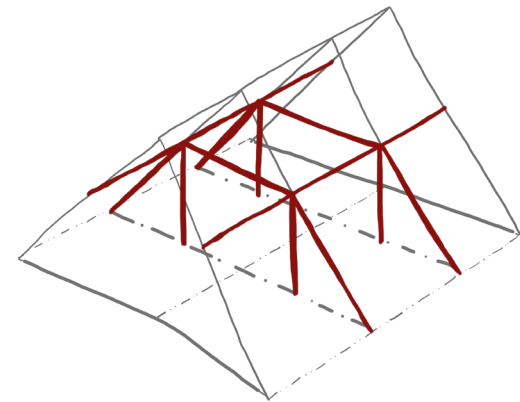
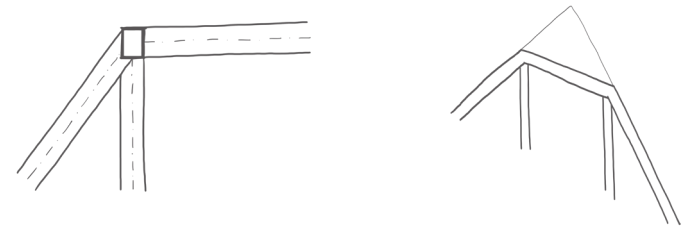

BOURANÉ KONSTRUKCE 3.NP

 M: 1:200

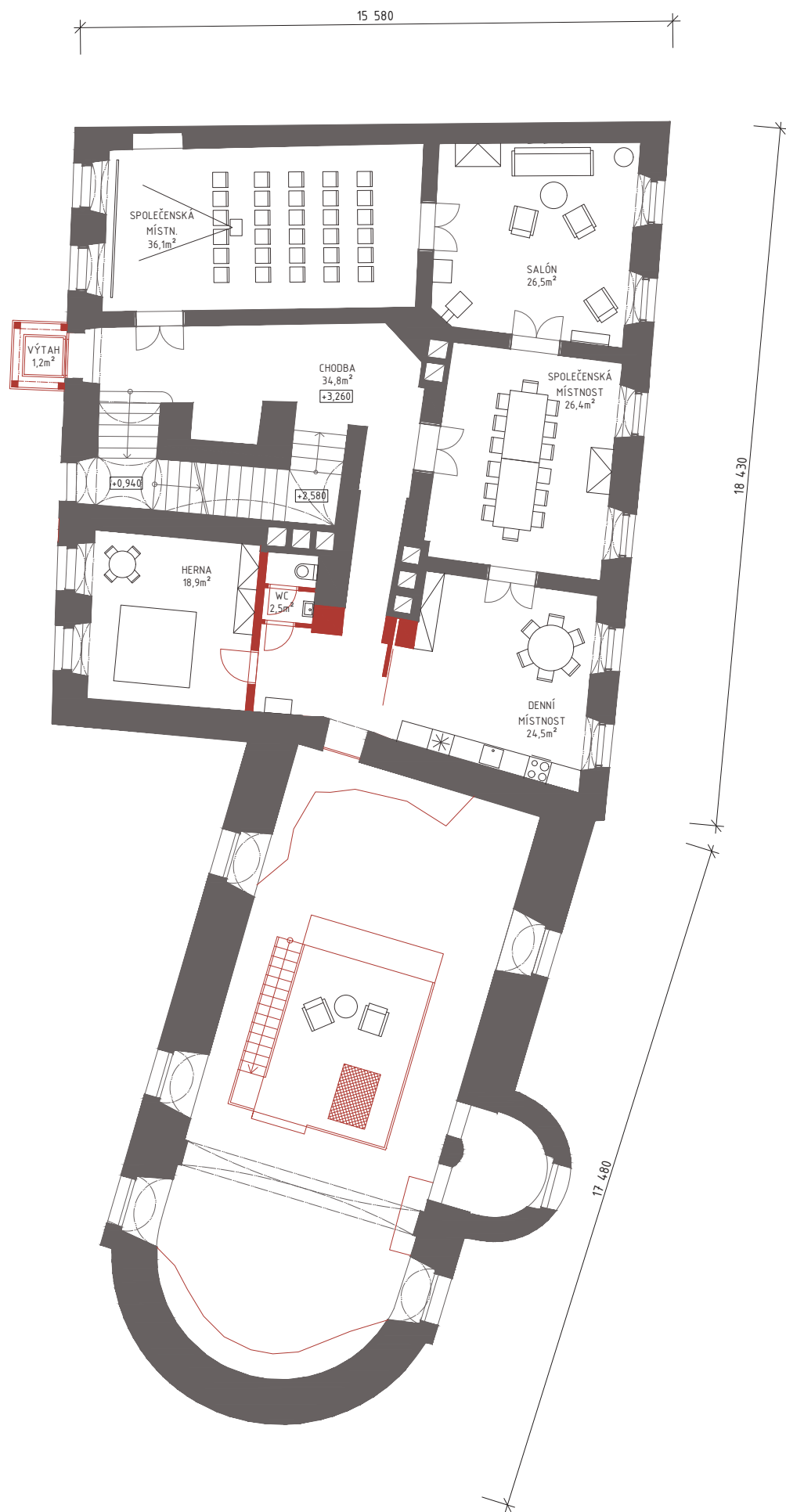

NÁVRH VYHOVUJÍCÍ KONSTRUKCE KROVU
PRO NOVOU SKLADBU STŘECHY

STÁVAJÍCÍ STAV PODKROVÍ

 M: 1:200

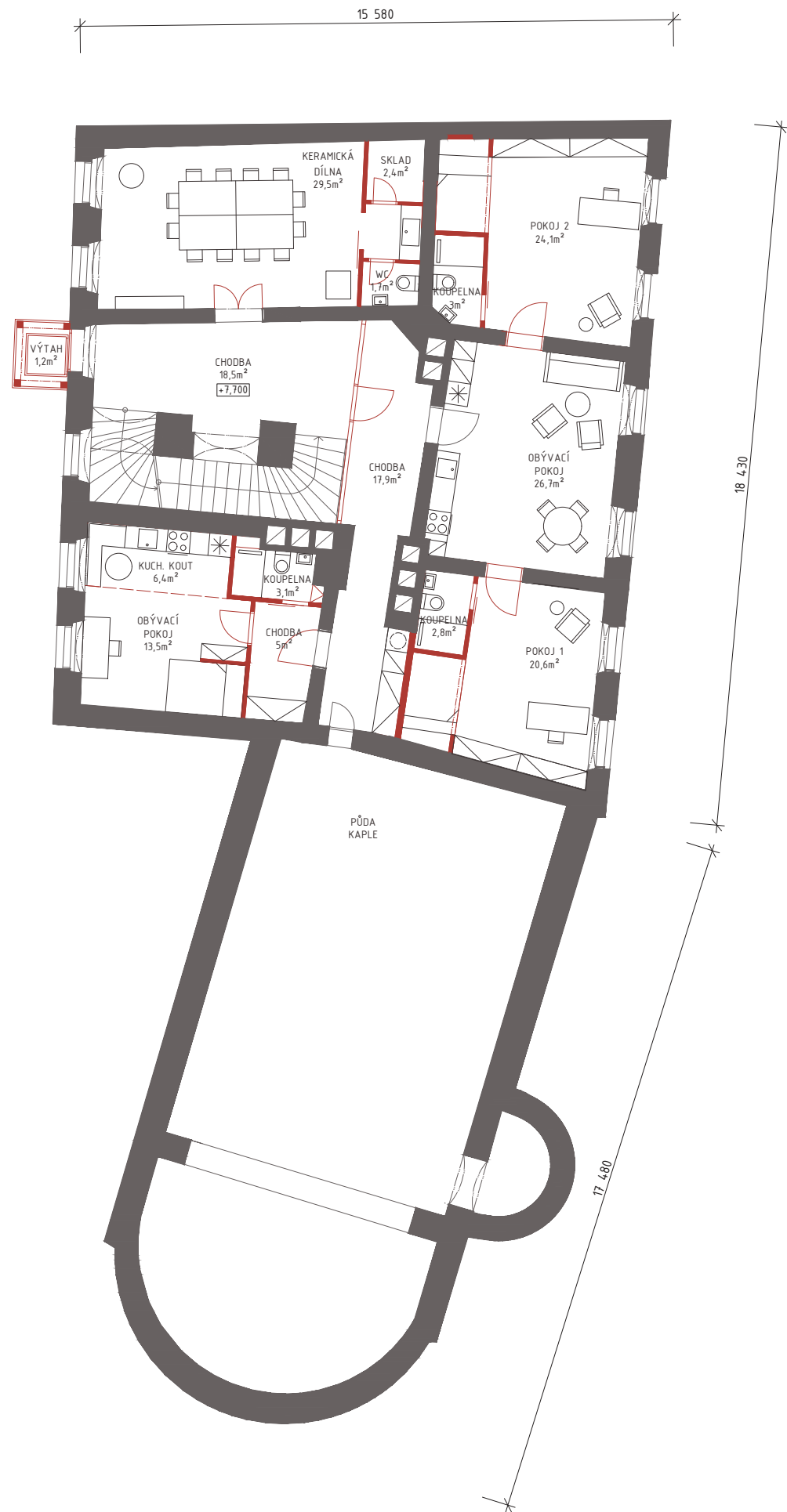
PŮDORYS 2.NP

M: 1:150

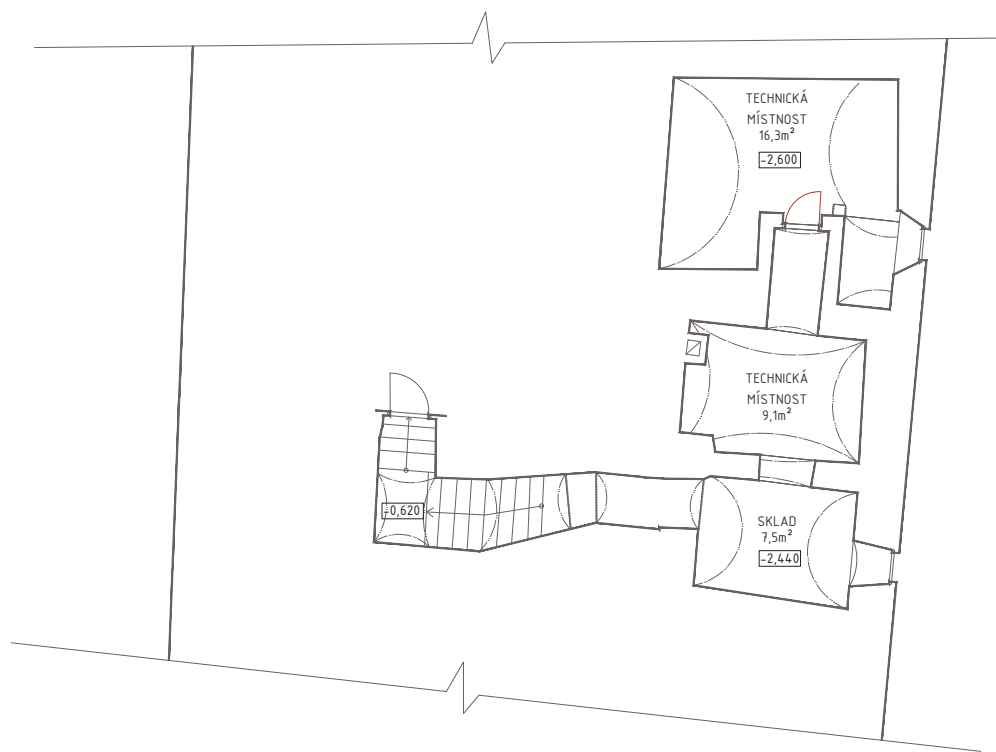
PŮDORYS PODKROVÍ

M: 1:150

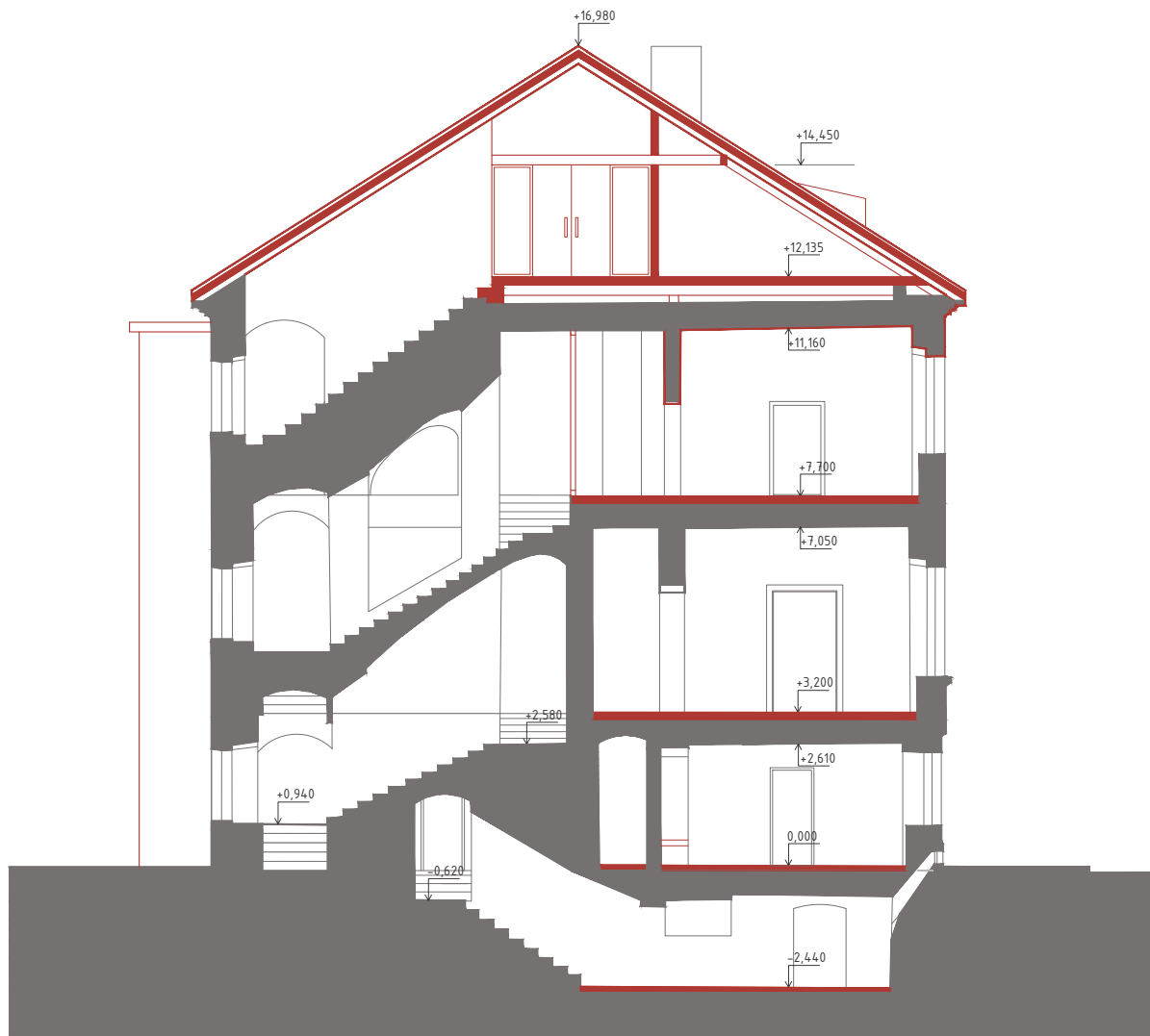
PŮDORYS 3.NP

M: 1:150

SUTERÉN

M: 1:150

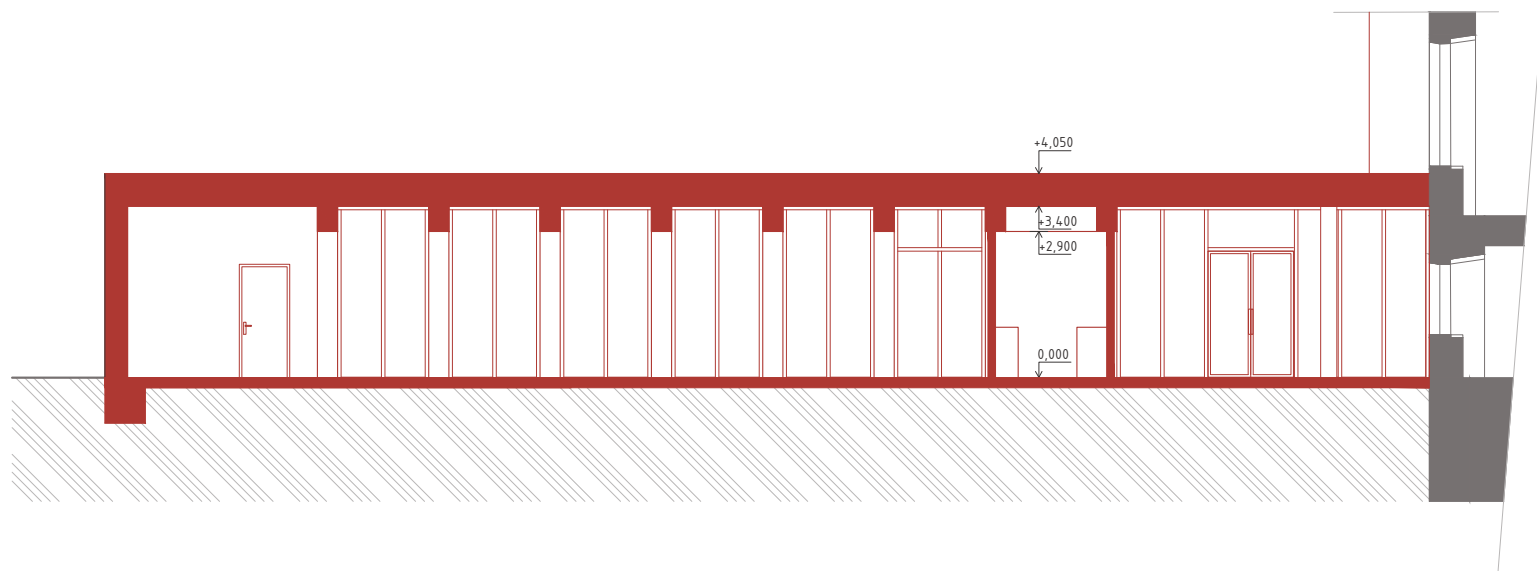
ŘEZ SCHODIŠTĚM

M: 1:150

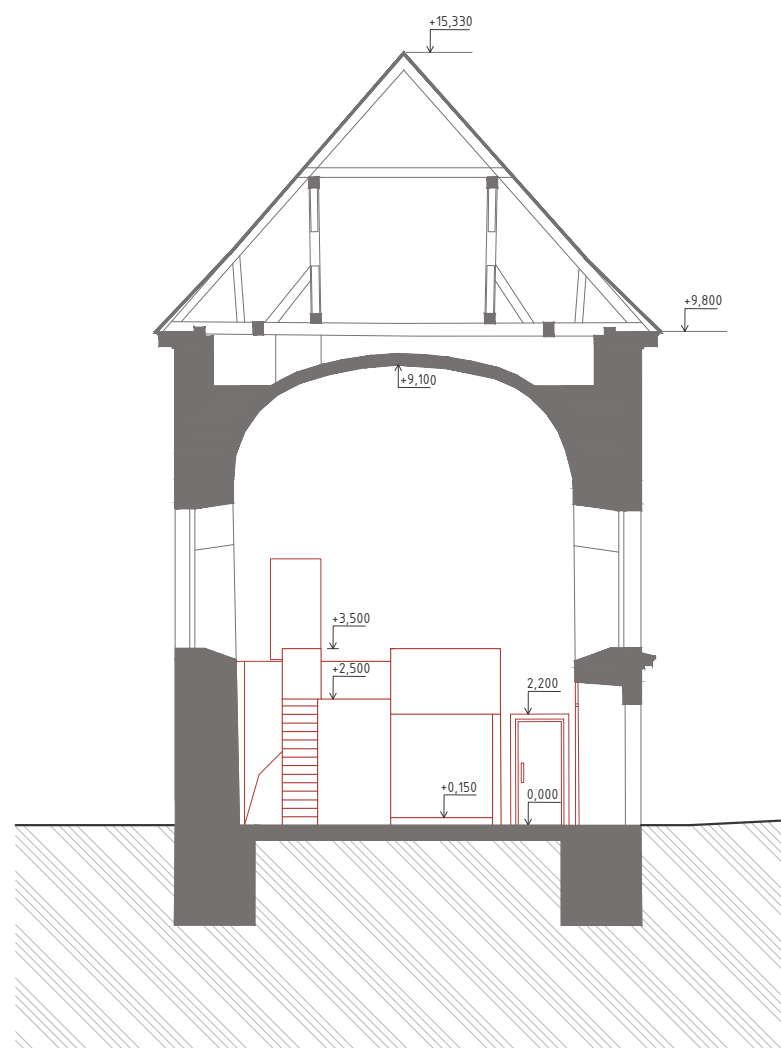
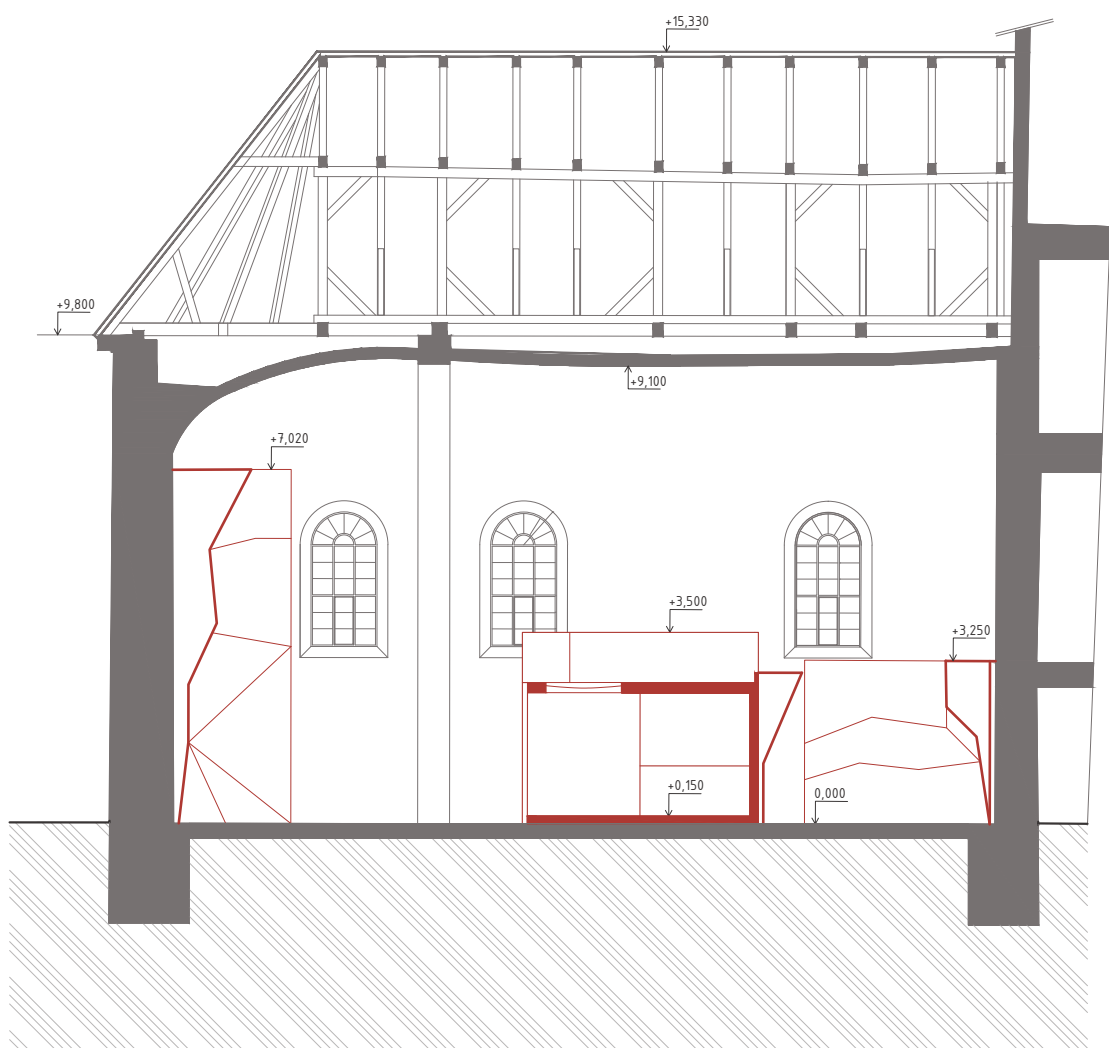
PŘÍČNÝ ŘEZ SÁLEM

M: 1:150

PODÉLNÝ ŘEZ SÁLEM

M: 1:150

ŘEZY KAPLÍ

M: 1:150

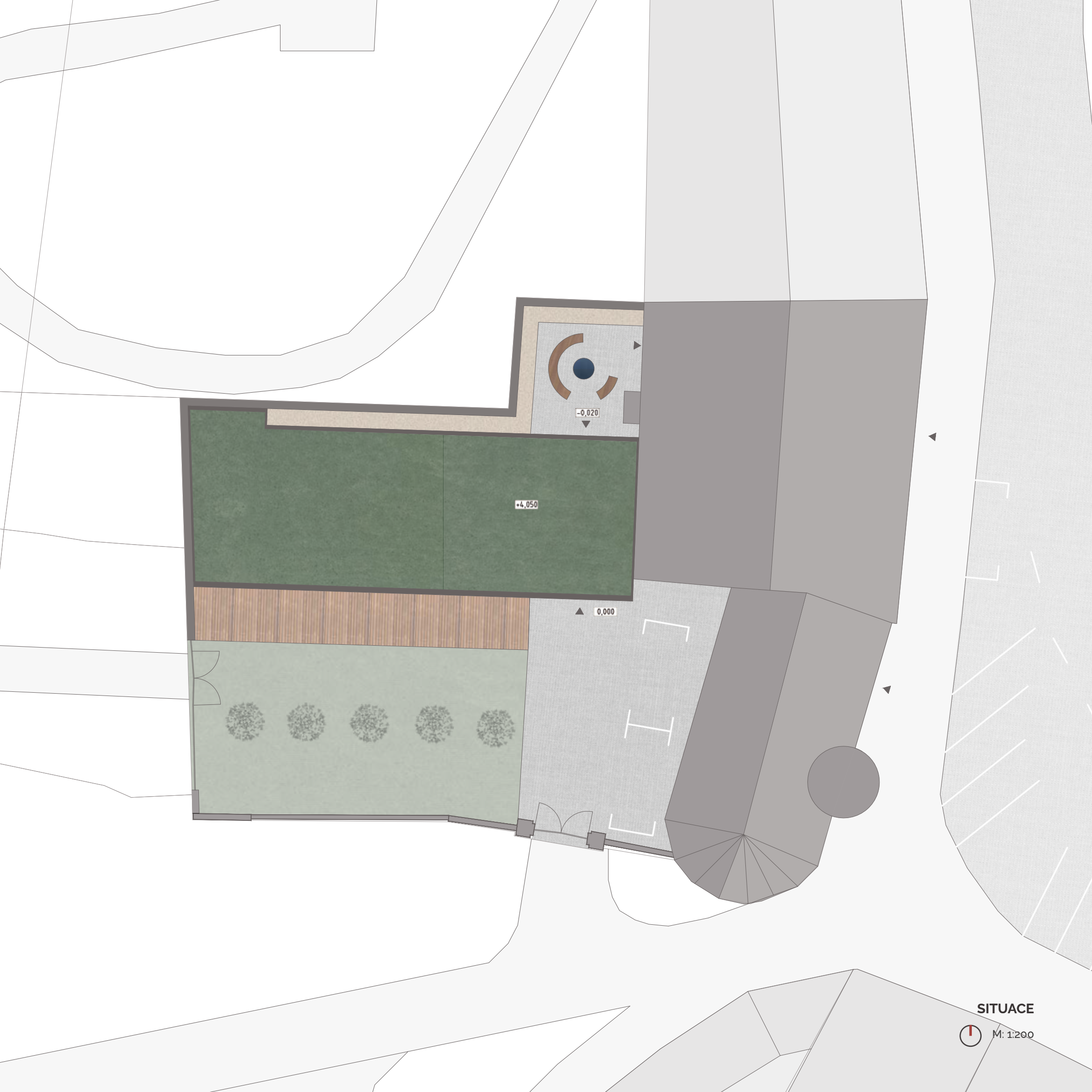
VÝCHODNÍ POHLED

M: 1:150

JIŽNÍ FASÁDA

M: 1:150

+4.050

-0.020

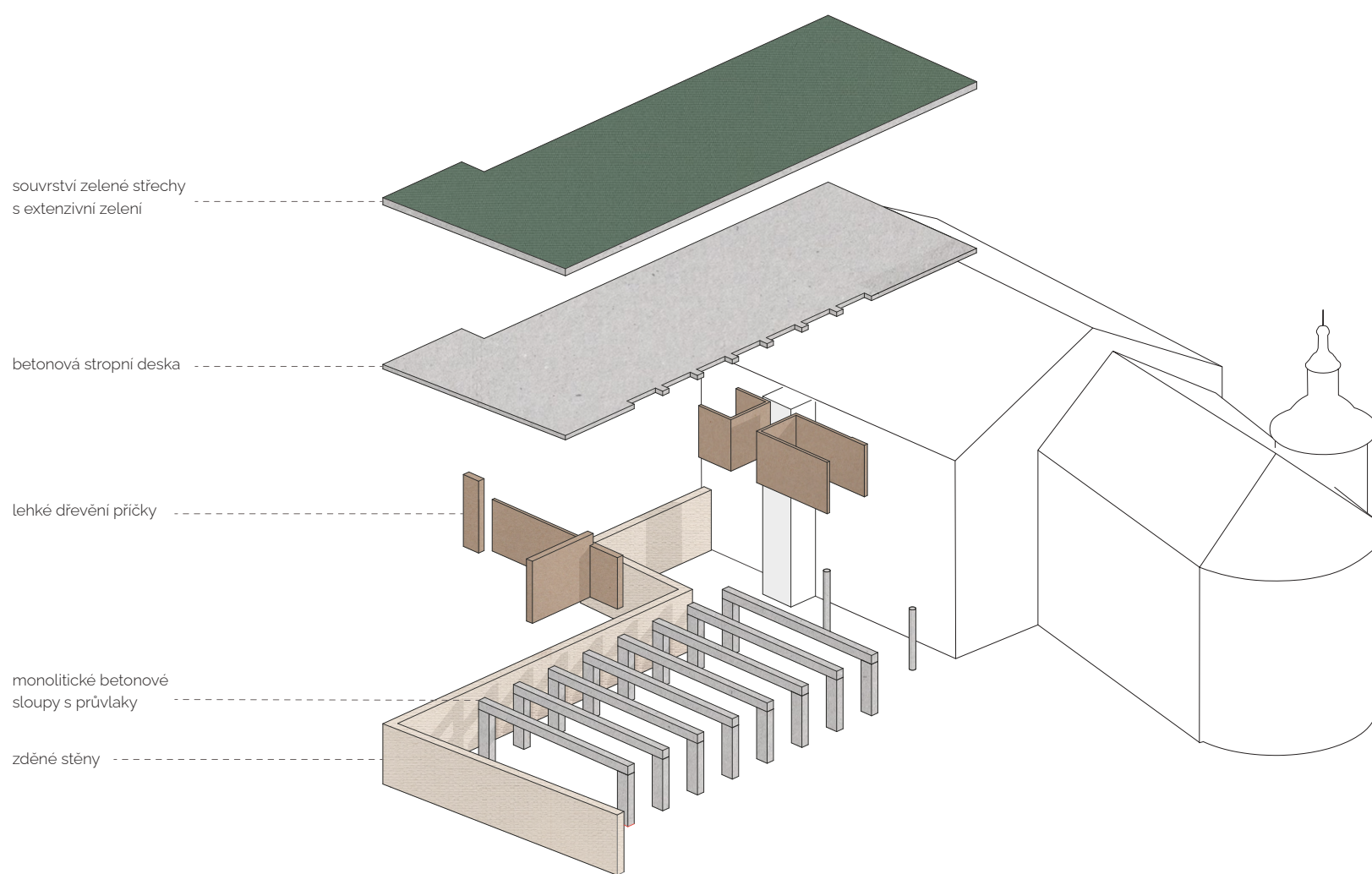
▲ 0.000

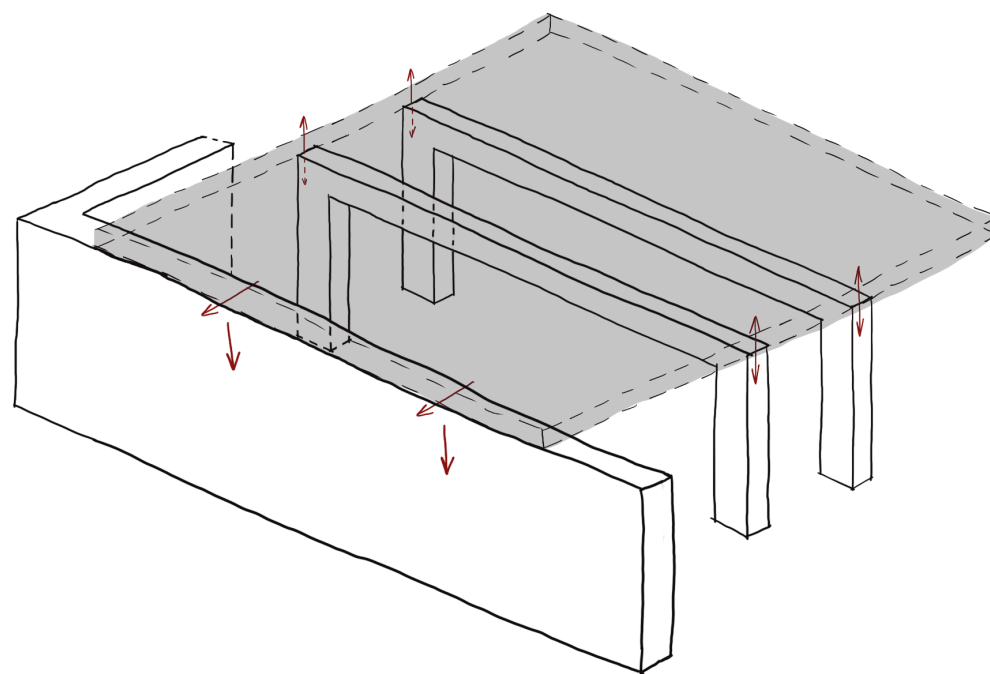
SITUACE

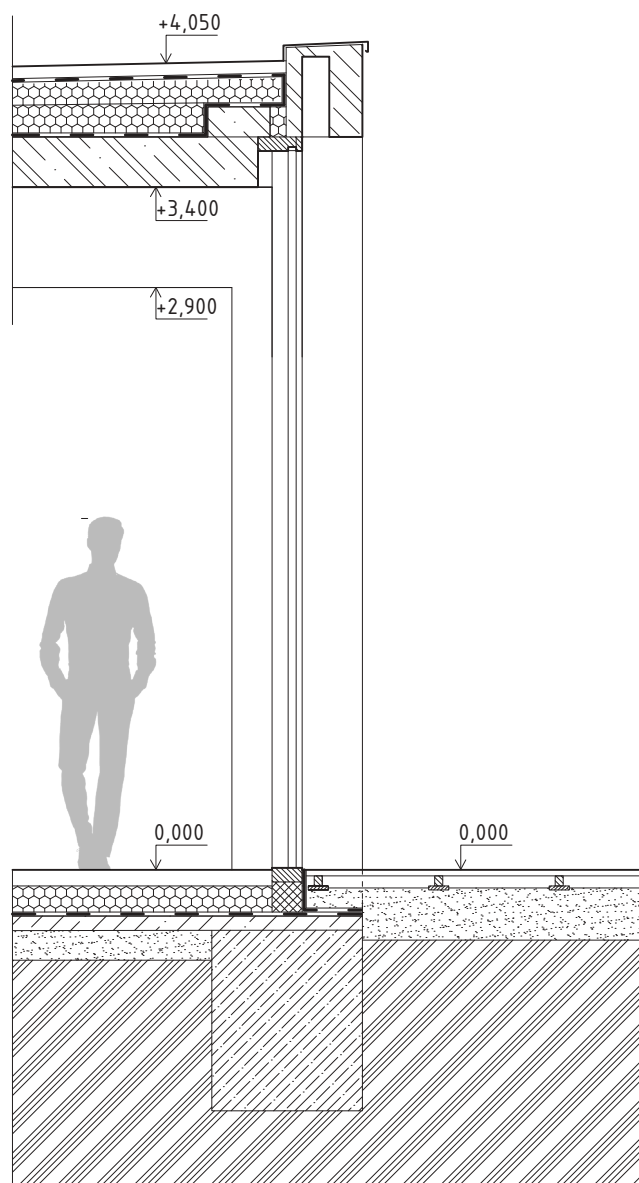
M: 1:200

**AXONOMETRIE KONSTRUKCE
NOVÉHO SÁLU**

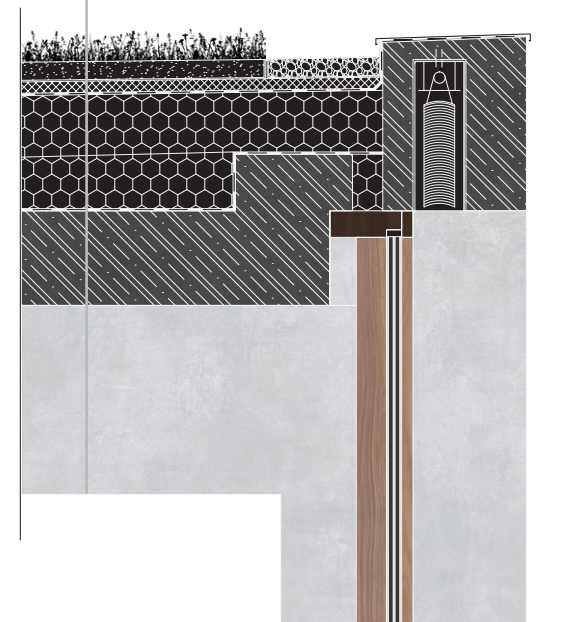

Prostorová tuhost betonových sloupů s průvlaky je zajištěna vetknutím do železobetonové desky vetknuté do zděné stěny půdorysného tvaru Z.

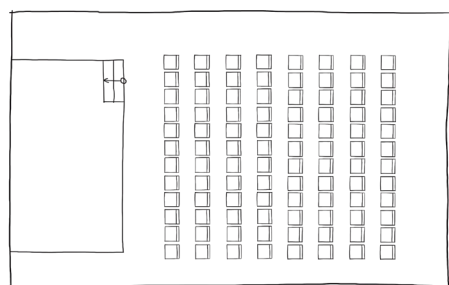
extenzivní zeleň	
zemina	50mm
geotextilie - ochranná filtrační vrstva	
XPS polystyren	30mm
hydroizolace	
tepelná izolace EPS	200mm
spádové klíny EPS lepena k podkladu	
parotěsná zábrana	
železobetonová stropní deska	250mm

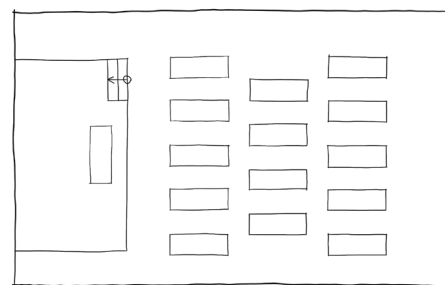
DETAIL JIŽNÍ FASÁDY SÁLU

M: 1:50/20

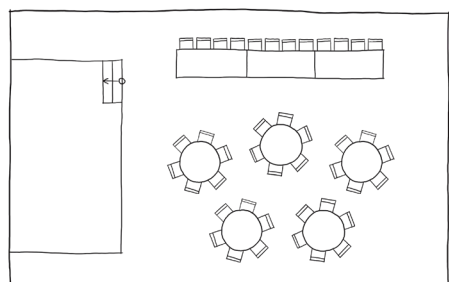
MOŽNOSTI VYUŽITÍ SPOLEČENSKÉHO SÁLU

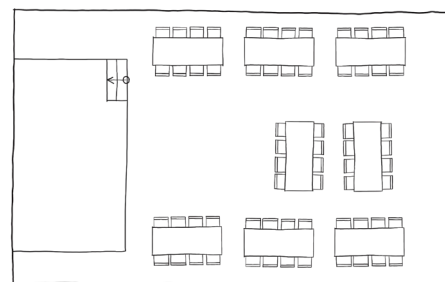
96 lidí
přednášky, koncerty, divadla, kina

15 lidí
cvičení

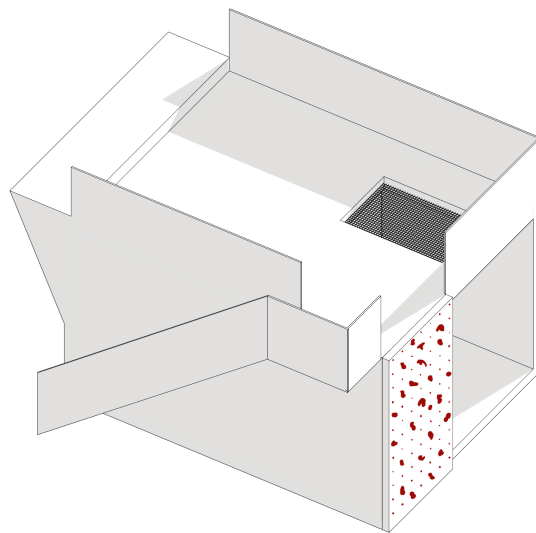
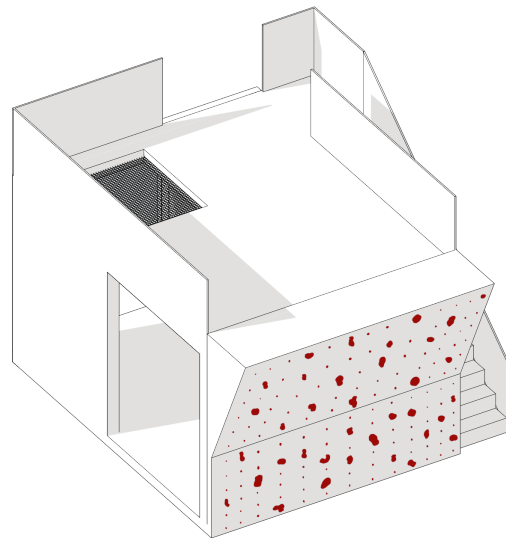
42 lidí
svatby, rodinné oslavy

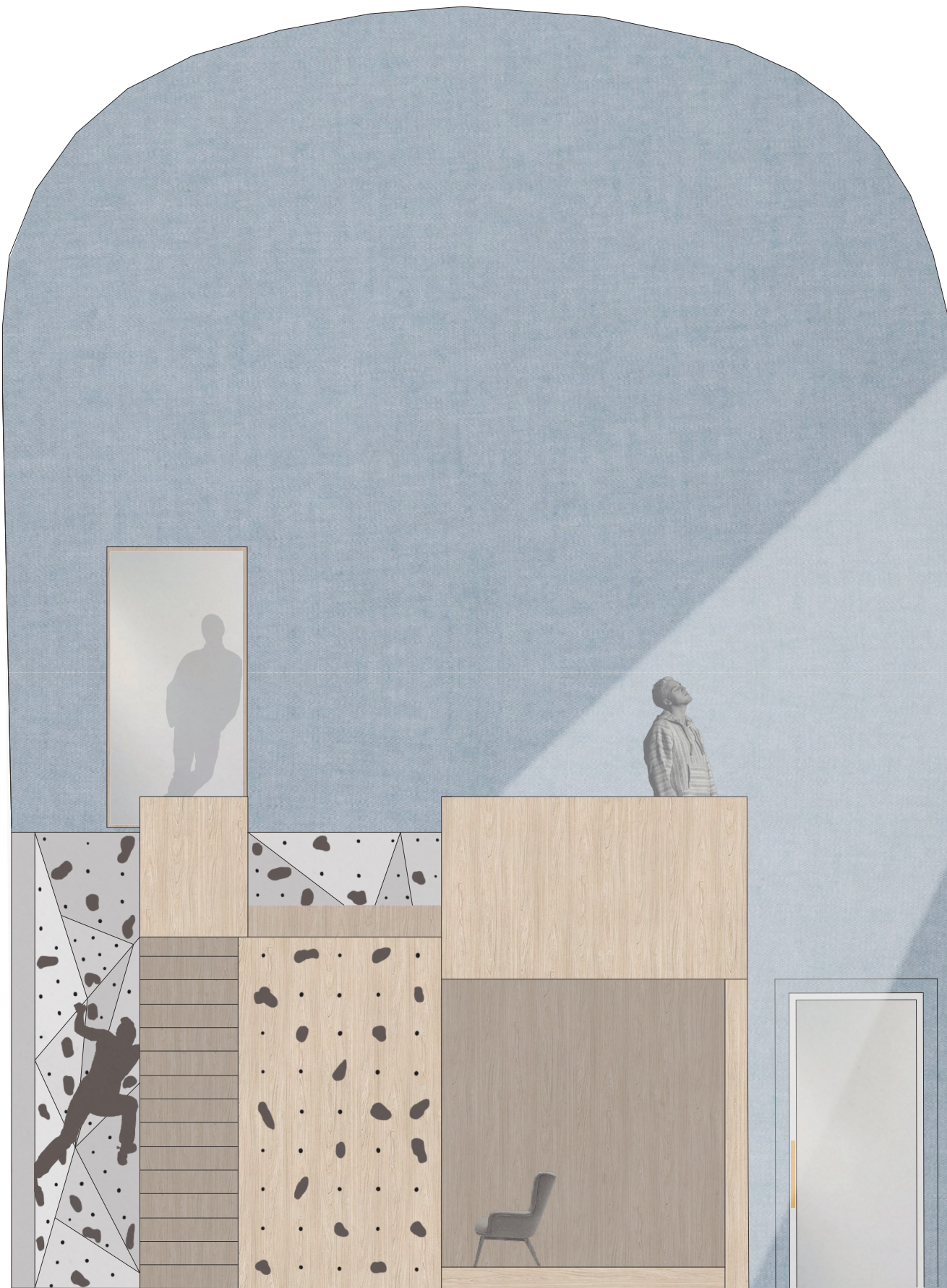

65 lidí
ples

Nový společenský sál bude sloužit především pro větší farní akce, ale také kulturní a jiné události, které nebudou přímo spojeny s farností. Dispozice sálu se svým samostatným vstupem umožňuje sál komerčně pronajímat městu, soukromým osobám či organizacím a během jejich užívání využívat ve stávajícím domě pouze sociální zařízení. Zbytek domu může být uzavřen.

ZDROJE:

KNIHY:

TURNER, Edith. 2012. *Communitas: The Anthropology of Collective Joy*. New York: Palgrave Macmillan

ESPOSITO, Roberto ([1998]2010). *Communitas. The Origin and Destiny of Community*, tr. by Timothy Campbell, Stanford: Stanford University

ČLÁNEK:

KAPPL, Miroslav, 2014 *Úvod do teorii a metod sociální práce s komunitou*, Univerzita Hradec Králové, ISBN 978-80-7435-401-4

WEBY:

<https://www.archiweb.cz/p>

<http://www.katolik.cz/cirkev/kcirkev.asp>

<https://www.farnostopava.cz>

<http://www.zaopavu.cz/rservice.php?akce=tisk&cisloclanku=2008010013>

<https://www.archdaily.com>

<https://www.czso.cz/csu/scitani2021>

<https://www.cirkev.cz>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Ř%C3%ADmskokatolická_c%C3%ADrkev_v_Česku#cite_note-12

<https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky#katalog=30261>